

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
18:19	18:32	18:40	18:29	18:22	18:38	18:32	18:41	18:39	18:22	כניסת שבת
19:36	19:35	19:36	19:36	19:35	19:37	19:37	19:35	19:37	19:35	יציאת שבת
20:12	20:14	20:14	20:11	20:15	20:12	20:14	20:13	20:13	20:15	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנכחני דרשו

דף היומי: בבא בתרא ע - עו | משנ"ב: מסימן ר"ח סעיף י' עד סימן ר"ט סעיף ג' | מוסד: שם עולם פרק ג' עד פרק ד' 'היוצא מדברינו' | קנין חכמה: שער העונה עד 'הרבה ענפים טובים'

יום המישי ג ניסן תשע"ז | פניני פרשת ויקרא | תקציר שבועי הדף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

רבי מיכאל היה איש קדוש ונורא, והיה רואה על פני הבחורים את כל מעשיהם, ע"כ הבחורים היו מגיעים כל בוקר אל התפילה כשכובעים שמוט על מצחם, כדי שלא יקרא על המצח את מעשיהם. בוקר אחד הוא ניגש אל בחור ואמר לו "זה לא יעזור לך שאתה מכסה את המצח"

מרחן בעל 'שבט הלוי' על כוחם של אנשים עם כוחות עצומים

אין לנו שיוך רק התורה הזאת

פעם סיפר רבינו על כוחו הגדול של הרה"ק רבי שימעליה זעליכובער בתורה, עד שבכל מקום ובכל עניין בכל התורה כולה, ידע בדיוק את ההלכה, מהקלות ועד החמורות. רבי שימעליה היה יכול להראות איך עושים קרבן מנחה במדויק, בכל פרטיה ודקדוקיה. והיה עושה הכל בפועל, כי הוא היה אדם עם גדלות אמיתית ונשגבה, והיה בקיא בכל חדרי התורה - נגלה ונסתר, עם עבודת ד' עצומה, והיו לו תלמידים גדולים מאד. כל ההתנהלות, של רבי שימעליה היה מסתורין של קדושה ויגיעה עצמית. הוא היה משכים בשעה ב' או ג' לפנות בוקר, והיה עוסק בסתרי תורה. שעות ארוכות הקדיש לתפילה שהיתה ייחודית ונעלה, ובמשך רוב שעות היום ישב עטור בטלית ותפילין ועסק בתורה. כשהיה לומד לעצמו היה מסתובב שעות הלך ושוב, כשהוא אומר את דפי הגמרא ומפרשיה בעל פה ולא פתח כלל ספרים.

הוא היה נוסע לגדולי וצדיקי הדור על מנת להכירם ולקבל מהם. והם, משבאו עימו בשיג ושיח, חרדו והעריצוהו בצורה מופלגת. במזרח אירופה, נחשב רבי שימעליה לאדמו"ר פועל ישועות, שכל מילה שיצאה מפיו לא שבה ריקם, עד כדי כך הגיעה הערצת בני עירו זליחוב אליו, שהשיחו בו נפלאות כמו בצדיקים מדורות קודמים.

רבינו היה מספר, שפעם אחת בא איש מילדי העיר זליחוב לפני ראש הישיבה הגר"מ שפירא, לאיזה עניין פרטי. בתוך השיחה שאלו הגר"מ האם הוא הכיר את רבי שימעליה, שהיה בן עירו. היהודי השיב בחיוב והתפאר "הרי ר' שימעליה הוא הגאון הכי גדול

מרחן בעל 'שבט הלוי' זעירא

"עֲשִׂיתָ הָאִפָּה סֵלֶת" (ויקרא ה', י"א)

רבינו סיפר על כך ברבים, מעשה נורא בערוב ימיו, מתוך התרגשות מרובה. בהתחלה הקדים ואמר, שאין דרכו לספר סיפורים מהסוג הזה, וכל שכן ברבים, והתלבט וחכך בדעתו, אך לבסוף הכריע בדעתו לספר זאת ברבים, באומרו "למען ידעו דורות אחרונים כח התורה". הוא סיפר אודות הגאון רבי מיכאל פאפא זצוק"ל (אביו של הדיין מפאפא הגרמ"י הופמן זצ"ל שמנו"כ בירושת"), שהיה ראש ישיבה, וסבא של רבינו למד אצלו. רבי מיכאל היה איש קדוש ונורא והיה רואה על פני הבחורים את כל מעשיהם, ע"כ הבחורים היו מגיעים כל בוקר אל התפילה כשכובעים [המצחיה - הייטל] שמוט על מצחם כדי שלא יקרא על המצח את מעשיהם.

אולם הבחורים לא ידעו שמי שיש לו רוח הקודש, לא ימנע בעד ראייתו הרוחנית כיסוי המצח, ובוקר אחד הוא ניגש אל בחור אחד ואמר לו: "זה לא

יעזור לך שאתה מכסה את המצח, אתמול בחדר הלינה שיחקת עם החברים משחק כעין משחק "מונופול", שמרוויחים בו בנינים [והזכיר רבינו את שם המשחק ואת צורת המשחק בהונגרית]. תדע לך, ששיחקת את מזלך, כי המזל שלך היה במשך החיים להרוויח כמה בניינים אמיתיים, ואתמול כבר הרווחת אותם בצורה מדומה". וסיים רבינו בהתרגשות, "ולמה אני מספר לכם את זה? כדי שתדעו מה זה כח התורה! וצריך לדעת זאת לדור אחרון!"

סיפר רבינו מעלילות הגמ"ח: "היה אברך ת"ח שלוזה סכום כסף ולא החזירו במשך תקופה ארוכה. כדי לרמוז לו להחזיר בדרך שלא תבייש אותו, כתבתי לו מכתב ובו 'שאלה' על דברי המשנה"

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, על הגמ"ח שהיה ברשותו וסיפור על האריז"ל

האריז"ל הצביע על שטר בלא מיושן: "מהו השטר הזה?" "הו",
זכר העשיר, "זהו שטר חוב של יהודי שנפטר מזמן, כבר אין סיכוי
שהכסף יחזור אלי אי פעם".

"התואיל לתת לי את השטר במתנה?" שאל האריז"ל. העשיר
משך בכתפיו. "מדוע לא?" האריז"ל נטל את השטר וקרע אותו
לגזרים. "כעת לך לראות מה שלומו של החמור שלך", הפטיר.
העשיר יצא מן הטרקלין, וחזר המום. "החמור מת!
אינני מבין מה קרה לו! הוא היה בריא וחזק יותר
מכל בעלי החיים שברשותי!"

"דע לך", אמר לו האריז"ל, "שבחמור הזה התגלגלה
נשמתו של בעל חובך המנות. משמים חייבו אותו
לחזור לעולם הזה בגלגול כדי לפרוע לך את החובות.
עתה, משמחלת לו על החוב, באה מנוחה לנשמתו
המיוסרת והיא שבה ועלתה לגנזי מרומים".

תוכחת מוסתרת

"פעם", סיפר רבינו מעלילות הגמ"ח, "היה אברך
תלמיד חכם שלוזה סכום כסף ולא החזירו במשך
תקופה ארוכה. כדי לרמוז לו להחזיר בדרך שלא תבייש אותו,
כתבתי לו מכתב ובו 'שאלה' על דברי המשנה:

במסכת אבות פרק ב' משנה ט' מובאים כמה דברים שהם
דבר והיפוכו. 'דרך ישרה שידבק בה האדם' ולעומתה 'דרך רעה
שיתרחק ממנה האדם'. אחד הדברים הוא 'הרואה את הנולד',
והיפוכו - 'הלווה ואינו משלם'. נשאלת השאלה: מה עניין לווה
ואינו משלם לראיית הנולד?

כוונתי היתה לרמוז שהלווה ואינו משלם, אינו רואה את הנולד
שבעקבות כך לא יסכימו להלוות לו יותר... אותו אברך הבין את
הרמז ומיהר להשיב את החוב".

(מתוך 'רבי חיים')

"את הפקדון אשר הפקד" (ויקרא ה', כ"ג)

פרע את החובות מכספו הפרטי!

בתקופת לימודו בין כותלי "כולל חזון איש", ניהל רבינו גמ"ח
כספים לרווחת הציבור. בתקופה מסוימת העביר רבינו את הגמ"ח
לניהולו של בנו, מכיון שהוקשה עליו לנהל את הגמ"ח מפאת
חולשתו אז. בנוגע להלוואות שלא הושבו הדרך את בנו: "חובות
שנראה כי כבר לא יפרעו, חזר לגמ"ח מכספי
הפרטי. הרי כספים אלו הם כספי צדקה, ואני
אינני בעלים למחול עליהם".

רבינו אמר, כי כתוב באריז"ל שכאשר אדם
מת בלא לפרוע את חובותיו - לא רק הוא עתיד
לרדת בגלגול, אלא גם המלווה יתגלגל שוב לעולם
הזה כדי שהלווה יוכל להחזיר לו. לכן חשוב היה
לו שלא יישארו בגמ"ח שטרי חוב שלא נפרעו.

ינוח בשלום

בנוגע לכך סיפר רבינו: פעם התארח האריז"ל
בביתו של עשיר אחד. לפתע השמיע בקשה

מעוררת תמיהה: "ברצוני לצאת לראות את אורותיו של העשיר".
בעל הבית כבש את פליאתו, והורה לאורחו החשוב את הדרך אל
האורות. האריז"ל התבונן כה וכה, והצביע על אחד החמורים.
"התאות לתת לי חמור זה?" שאל.

"דווקא את החמור הזה?!" התפלא העשיר. "לא אוכל לתת
אותו. הוא עובד כמו כמה חמורים יחד, ואני מפיק ממנו רווחים
עצומים!" האריז"ל שתק וחזר לטרקלינו של העשיר. עתה הביע
את רצונו לראות את כל שטרי החוב של מארחו. העשיר הביא
ערימה מכובדת של שטרות. "זה שטר הלוואה של היהודי השכן",
החל להסביר, "זה שטר של פלוני הגביר מהעיר הסמוכה, שנקלע
לאחרונה לקשיים כלכליים".

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

ועולה יפה.
ולאחר שסיפר רבינו את הדברים המופלאים הללו על רבו, המשיך
ואמר בנועמו ומתיקותו: "הגאון הקדוש רבי שימעל'ע זעליכובער
זי"ע, היה רגיל לומר לנו - לתלמידיו, שלפני ביאת המשיח לא
יהיה כח אחר בעולם, זולת התורה ויגיעתה... רק כח התורה ויגיעת
התורה זה הכח היחיד שנוכל לעמוד בו..."

כיום, אנשים נתפסים לכל מיני 'סגולות' ועניינים. בהם עסוקים
משך שעות יומם. רבינו היה חוזר ושונה: "אל תעשו עסק מעניינים
טפלים, העיקר הוא יגיעת התורה ועמלה, שזה צריך להיות מתוך
יראת שמים טהורה", ובזה היה שלימותו של רבינו, שלמד ויגע כל
ימיו בתורה בקדושה וביראת שמים, ולכן היו דבריו נשמעים בשמים.
(מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

בעולם". שאל אותו הרב: "האם בחנת את כל הגדולים בעולם?..."
השיב היהודי בחמימות, וסיפר שבזליחוב מקובל, שפעם אחת
בערב שבת, לא היה לר' שימעל'ה בשר לכבוד שבת, והוא יצר
אווז על פי ספר היצירה, "האם הרב שמע על עוד גאון שכזה?"
סיים היהודי בניצוח.

כששאל מישוהו את רבינו האם הסיפור הזה נכון, נענה ופסק
"אינני יודע האם הסיפור הזה נכון, אבל מעלתו של רבי שימעל'ה
היתה בדרגות הללו". רבינו גם העיד שבעצמו שמע פעם את
המשגיח מסתובב בחדרו ושונה בעל פה את ספר היצירה. סיפר
רבינו, שאמר לו רבו הגה"ק ר' שימעל'ה זעליכובער שפעם חלם
גימטריה נפלאה בענייני תורת הנסתר, ותיכף אחר החלום היה לו
ריכוז המח להתעורר תיכף ולערוך את החשבון אם הוא מדויק

לאחר מאמצים גדולים הצלחתי להשיג אדם, שהיה מוכן לתרום את 20,000 הדולרים הנותרים, אבל התנה את תרומתו בכך שעל מעיל הספר יהיה רקום רק השם שלו... ראש הישיבה לא ידע מה לעשות, הרי גם הרב פלאם תרם חצי מהספר, ואיך אפשר לכתוב רק את שמו של התורם השני

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על צדיקים נסתרים

תרם חצי מהספר, ואיך אפשר לכתוב רק את שמו של התורם השני. ניגש ראש הישיבה, בלב כבד, אל הרב פלאם, ושח לו את המעשה, שהצליח להשיג תורם, המְתַנֶּה את תרומתו כנ"ל. והרב פלאם, מנתר ממקומו, מרב שמחה והתלהבות, ובעינים יוקדות הוא אומר לראש הישיבה: "כזה תורם חיפשתי, אבל בדיוק כזה. שיכתבו רק את השם שלו על הספר. וכי אני זקוק לכבוד ולפרסום שמי על הספר תורה?!"---

כמה חיזוק יש במעשה זה! איזו עבדות ונאמנות מושלמת לבורא עולם נעוצה בויתור מראש על כל אקט של כבוד ופרסום! הרב פלאם שעבר את כל אימי השואה, ולא שאל במהלכה שום שאלות, נותר גם לאחריה באמונתו הזכה והטהורה, ועבד את בוראו בשמחה ובדביקות רבה.

התאמץ יותר

באחד משיעוריו ציין הגר"י זילברשטיין על שאלה שהתעוררה לאור המעשה הנ"ל. תורתו תורת אמת היא, ואיך מותר לכתוב שקר שכזה על גבי ספר התורה עצמו? הרי הגביר השני לא תרם את כל הספר, וכיצד אפשר לרקום רק את שמו על גבי המעיל?

"ונראה לי", אמר הרב, "שאפשר ליישב בדוחק, על פי מה שמביא רש"י על הפסוק (שמות ל"ז, א') 'ויעש בצלאל' - לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר חכמים נקראת על שמו. רש"י בא לתרץ את השאלה, כיצד זה שהתורה כתבה 'ויעש בצלאל', הרי היו עוד אנשים שעשו את המלאכה? ומתרץ, שכיון שבצלאל התאמץ יותר, לכן אפשר לכתוב את הכל על שמו. ואם כן גם במקרה שלנו, כיון שהגביר השני התאמץ יותר, שהרי לרב פלאם בהיותו גלמוד, היתה אפשרות נוחה יותר להוציא את הכסף, ובנוסף לכך - הרי אמרו חז"ל 'אין המלאכה נקראת אלא על שם גומרה', לכן אפשר לרקום על ספר התורה רק את שמו של הגביר השני" (ויעויין בחישובי חמד).

(מתוך 'ברכי נפשי')

"אדם פי יקריב מִקָּרְבָּן" (ויקרא א', ב')

צדיקים נסתרים מהלכים בעולמנו זה, ומקרבים עצמם לבוראם, וגורמים להשי"ת נחת רוח גדולה, אחד מהם היה הרב י. פלאם, שנפטר בשנת תשס"ח בבני ברק. הרב פלאם היה יהודי ערירי, שעבר את כל מאורעות השואה, עלה ארצה, ונותר בודד עד סוף ימיו. כמה משמחת העובדה שיהודי זה, שהיה עשיר גדול, ידע מה לעשות עם הכסף הרב שחננו הקב"ה.

הוא לכשעצמו לא היה זקוק למאומה, עד כדי כך שאת מעט הירקות שהיה נצרך לעצמו, היה קונה בשעות אחר הצהריים, אז נמכרים הירקות שנשארו מהבוקר, במחירים מוזלים. אבל כאשר היו מגיעים להתרים אותו למוסדות תורה וצדקה, היה פותח את ידו וליבו ללא גבול, ומחלק סכומי כסף גדולים במיוחד.

אחד מראשי הישיבה שהספידוהו בהלוויה, סיפר שכאשר יסד את ישיבתו, היה זקוק באופן דחוף לתרומה של ספר תורה. הוא ניגש לרב פלאם ושאל האם הוא מוכן לתרום ספר תורה לישיבה. הרב פלאם התעניין מה הוא המחיר המשוער, וכששמע שמדובר ב- 40,000 דולר, אמר שהוא מוכן לתת מחצית ממחיר זה, "ואת המחצית השנייה תיקח מתורם אחר", אמר לראש הישיבה (שהבין מתוך דבריו שבאם לא ימצא תורם נוסף, הוא יתרום את הכל).

התנאי

"והנה", מספר ראש הישיבה, "לאחר מאמצים גדולים, הצלחתי להשיג גביר נוסף, שהיה מוכן לתרום את 20,000 הדולרים הנותרים, אבל התנה את תרומתו בכך שעל מעילו של הספר יהיה רקום רק השם שלו..." ראש הישיבה לא ידע מה לעשות. הרי גם הרב פלאם

שיעורים מידע עדכונים 24

077-2613337 עכשיו בקו השיעורים של דרשו

כבר לאחר תחילת השכירות, התקשרה האישה אל המשכיר והתלוננה על מכה של עכברים בדירה... היהודי דנן לא ידע את נפשו, הוא משכיר את הדירה כל כך הרבה שנים, ומעולם לא שמע תלונה מעין זו!

רבי שלמה לוינשטיין שליט"א על כוחה של צדקה

החדירו לראשה רעיונות אחרים, הן גרמו לה להתייחס אל מבקשי הצדקה כאל 'פרזיטים', 'נצלנים', וכמובן, הסבירו כי אין כל מקום לעזור להם. בהתחלה, היא לא הושפעה, אט, אט חלחלו הדברים אל ליבה והיא קפצה את ידה וחדלה לתת צדקה. מאותו היום ואילך הופיעו העכברים!

כאשר העלה המשכיר את רעיון הצדקה, לפתע נדלקה נורה אדומה במוחה של הדיירת. היא שמה לב, שאמנם, העכברים הופיעו בדיוק כשהפסיקה לתת צדקה. היא החליטה אפוא לחזור לתת צדקה כמקודם, וראה זה פלא: העכברים נעלמו כלא היו!

אולם הסיפור לא נגמר כאן... שכן את מקומה של הדיירת הנוכחית תפסה דיירת אחרת, אשר לאחר תקופה קצרה התקשרה אל המשכיר, והתלונה הכל כך מוכרת בפייה, כן, יש עכברים בדירה... הפעם, המשכיר כבר היה בעל ניסיון, הוא ידע בדיוק כמה מועילה ההדברה העירונית, ולפיכך אפילו לא ניסה להתקשר ולבקש כי ישלחו מדביר לטפל

בבעיה. הוא המליץ מיד לדיירת להפריש סכום כסף לצדקה, תוך שהוא מספר לה את סיפורה של הדיירת הקודמת, וכמה צפוי: מיד לאחר שהפרישה הדיירת הנוכחית סכום לצדקה - נעלמו העכברים כאילו לא היו!

הנה לנו שני סיפורים אשר שניהם עוסקים באותה התרחשות בדיוק: עכברים שנעלמו כלא היו בעקבות מתן צדקה. הסיפור השלישי

- משלים את התמונה, בבחינת החוט המשולש לא במהרה ינתק, ומעשה שהיה כך היה:

את הסיפור אודות שתי הדיירות בדירה בתל אביב, סיפרתי באחד השיעורים שמסרתי בבני ברק, שיעור בו משתתפים בקביעות דתיים וחילוניים. באחד השבועות הבאים, לאחר השיעור, ניגש אלי יהודי וסיפר: הוא עצמו, משכיר דירה בבת ים, לאישה חילונית לגמרי, שבקושי מייחסת משמעות למוצאה היהודי. למחרת אותו יום בו סיפרתי את סיפור העכברים התקשרה אליו הדיירת, ולא יאומן, היא מספרת על מכה של עכברים בדירה, ומבקשת כי יפנה לעירייה בדחיפות ויבקש הדברה.

אולם הלה, שקישר מיידית בין הסיפור ששמע בליל אמש לבין פנייתה של הדיירת, לא מיהר להתקשר לעירייה. לפני כן, הוא בירר האם הדיירת הנכבדה מפרישה כסף לצדקה, ומשנענה בשלילה הבהיר כי לא יפנה לעירייה עד שתתקשר הדיירת לספר לו כי נתנה צדקה. ברגע הראשון, היא התקוממה, "למי בדיוק אתה רוצה שאתן צדקה כאן? כולם בסביבה אינשי דלא מעלינו" טענה, אולם הוא לא ויתר, ולבסוף, עלה בידו לשכנעה. הגברת התחייבה לתת צדקה, והוא התחייב להתקשר לעירייה, מיד לאחר שתתקשר ותספר לו שמילאה את הבטחתה.

ואמנם, למחרת היום התקשרה הדיירת להודות, כן... היא נתנה צדקה, והיא גם רוצה להודות על כך שדיבר עם העירייה, באמת העכברים נעלמו כלא היו!

הרי לנו כוחה של צדקה, ובפרט של מעשר - אפילו לסלק בעלי חיים שמאומה אינו עומד בפניהם!

(מתוך 'ומתוך האור', הגדה של פסח)

"כִּסְף שְׂקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם" (ויקרא ה', ט"ו)

את הסיפור הבא שמעתי מידידי, רבי ניסים תשובה הי"ו, שהוא יהודי יקר המשכיר דירה בתל אביב בקומת קרקע, מזה שנים רבות. הדיירת האחרונה בבית היתה אישה חילונית גמורה ששכרה את הדירה לשנתיים. אולם הבעיות התחילו מוקדם יותר, כבר לאחר מספר חודשים מעת תחילת השכירות, התקשרה האישה אל המשכיר והתלוננה על מכה של עכברים בדירה...

היהודי דנן לא ידע את נפשו, הוא משכיר את הדירה כל כך הרבה שנים, ומעולם לא שמע תלונה מעין זו! אמנם הדיירה בקומת קרקע, אבל עכברים? מעולם לא פקדו אותה! אבל בכל אופן, הוא כמובן לא התווכח, אם הדיירת אומרת שיש עכברים - אז יש עכברים, והפתרון פשוט, מתקשרים לעירייה ומבקשים שיבצעו הדברה נגד עכברים בסביבה.

ובכן, הוא פנה לעירייה, ביקש לבצע הדברה, העירייה מילאה

את הבקשה ושלחה מדביר מקצועי להדביר בסביבה, אך למרבה ההפתעה - ההדברה לא הועילה כלל. חלפו מספר ימים ושוב הדיירת על הקו, והתלונה המוכרת בפייה: "יש עכברים!" לאחר שהדברה חוזרת לא השיגה תוצאה טובה יותר, ולאחר שבמשך מספר ימים נוכח המשכיר לראות בעיניו כיצד הדיירת מוציאה מדי יום ביומו מספר עכברים שנלכדו במלכודות

שהציבה בדירה - הוא הציע לה לבטל את חוזה השכירות מבלי שיחייב אותה בקנס כלשהו, אולם היא סרבה. היא העדיפה להישאר בדירה, להתמודד עם העכברים - ולהתלונן...

באחד הימים עלה בדעתו של המשכיר רעיון מקורי.

כשהתקשרה הדיירת בפעם הבאה להתלונן על העכברים, הוא אמר לה שבמקורות היהודיים (ירושלמי דמאי ד, א) מופיע סיפור אודות רבי פנחס בן יאיר, שבאו לפניו בני עיר אחת וסיפרו כי מכה של עכברים פוגעת ביבולם ומאימת עליהם בסכנת רעב. לאחר בירור שערך רבי פנחס בן יאיר, התברר לו כי בני אותה העיר אינם מעשרים את תבואתם, ועל כן יכולים העכברים לפגוע בה.

"אינני יודע אם זה יעזור, אבל בהחלט יכול להיות שאם תתחילי לתת צדקה - יסתלקו העכברים!" אמר המשכיר לדיירת, ומאותו יום ואילך שוב לא התקשרה בנושא זה...

המשכיר מצידו כמובן לא התקשר מיוזמתו לברר מה קורה, כל עוד הדיירת לא התקשרה להתלונן הוא העדיף לא להכניס את עצמו לצרות, ולא התקשר כלל. אולם, לאחר מספר חודשים התקשרה הדיירת ובקשה להעביר את השכירות לדיירת אחרת, כאשר באותה הזדמנות היא מספרת על השינוי שהתחולל בחייה בעקבות אותה שיחה במהלכה הציע המשכיר את רעיון הצדקה.

היא סיפרה שהיה לה סבא גדול, יהודי דתי, שחינך אותה תמיד שלא לסרב לבקשתו של יהודי. "אינך יכולה לדעת כמה מדורי גיהנום עבר אותו יהודי, עד שהרהיב עוז לפנות אליך ולבקש את עזרתך! לכן, אל תסרבי אף פעם! מה שיש לך - תני!" היה הסבא אומר.

ואמנם, בעבר, כך היתה נוהגת הדיירת, עד שהגיעה לתל אביב. כאשר הגיעה לעיר הגדולה, היא הכירה חברות חדשות מהאוניברסיטה, והן

בלימוד סדר קדשים אנו מבינים מה הפסדנו בחורבן בית המקדש

הגאון הגדול רבי חיים פיינשטיין שליט"א בהכוונה מיוחדת על איך ללמוד סדר קדשים

הלומד יכול להתרגל לומר סברות וכך הוא עלול, לסטות לעיתים מהאמת. ללימוד סדר קדשים יש השפעה על דרך הלימוד של בן תורה היות והוא מרגיל את הלומד, ליישר את השכל. כשאדם מתרגל לומר כל העת סברות מליבו, לעיתים סוטים מהנקודה, סוטים מכוונת הגמרא, אולם בקדשים מתרגלים להיצמד למה שכתוב וכך מוציאים את ההסבר מתוך מה שכתוב ולא מסברות חיצוניות. דבר זה, נותן דרך בלימוד, להיצמד למה שכתוב ולנסות להבין את הדברים מן הכתוב ולא להסביר את הכתוב באמצעות סברות דיליה. הלימוד בקדשים מחנך איך ללמוד, זה מיישר את האדם, את החשיבה ומחנך איך לחדש מבלי לסטות מהקו אותו מטווה הגמרא."

"ישנה תועלת גדולה בלימוד רצוף של סדר

קדשים היות והדבר נותן רצף של לימוד

המעניק תמונה כללית על הדברים.

הלימוד בזבחים, אשר הינה מסכת

המהווה שורש לכל ענייני הקדשים,

כאשר הוא נעשה דף אחרי דף,

מסייע להקיף את כל העניין

ולהכיר את כל סוגי הקורבנות.

ישנן השפעות גומלין מפרק

אחד למשנהו ועל כן, כאשר

לומדים את כל המסכת ברצף,

הדבר נותן אפשרות להבין את

התמונה בכלליותה. לימוד זה צריך

להיעשות כפי שמקובל גם בנשים

נזיקין באופן של גמרא, רש"י ותוספות,

בצורה של פלפול. מי שעובר על כל המסכת

באופן זה, ירכוש ידיעה כללית בסדר קדשים ויהיה קרוב לסדר זה."

"אני ממליץ שלימוד סדר קדשים יעשה תוך התבוננות כאשר

בסופו של כל לימוד, ישאל הלומד את עצמו מה למדנו? מה ההבנה

בדברים? להשקיע בלימוד מחשבה שניה ושלישית. התורה הינה

סגורה וחתומה ועל מנת להבין אותה, יש צורך לפתוח אותה ולחשוב

כיצד מפענחים אותה. צריך לחשוב מה ההבדל בין הדינים ואז גם

יגיעו הקושיות ובעקבותיהן, החידושים. דבר זה אומנם נוגע לכל

הש"ס אולם כשמדובר בקדשים, כאשר אין הרבה ספרים לעיין

בהם, הדבר משמעותי יותר. דווקא זה שלא נכתבו ספרים רבים על

קדשים, מותיר ללומד בקעה רחבה להתגדר בה ולחדש חידושים.

דבר זה נותן עידוד ללומד היות ושייך לחדש רבות בקדשים ודלא

כמו בסדרים אחרים עליהם נכתב כה הרבה וישנו קושי לחדש."

"כשאנו לומדים קדשים, אנו מתחילים להבין מה הפסדנו מכך

שאין לנו בית המקדש. יש קינות בתשעה באב ובתפילת מוסף

של יום כיפור, בהם אנו מפרטים את כל מה שחסר לנו מאז

הוחרב בית המקדש. "לא זבח ולא מנחה וכו'". בקדשים לומדים

להבין מה באמת חסר לנו, מה עם ישראל הפסיד מחורבנו של

בית המקדש, מתחילים לתפוס במה מדובר, באיזה חיסרון עצום."

הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א

עם תחילת הקריאה בחומש ויקרא וענייני הקרבנות אנו מביאים לתועלת הקוראים קטעים נבחרים מתוך שיחה מרתקת שניתנה ל'דרשו' ע"י הגאון הגדול רבי חיים פיינשטיין שליט"א לקראת תחילת לימוד סדר קדשים ב'דף היומי' במחזור הקודם.

"כאשר אנו ניגשים ללימוד סדר קדשים, אנו במילים אחרות ניגשים אל היכל ד'. לימוד סדר קדשים טומן בחובו קירבה מיוחדת לקב"ה היות והוא קירב את עם ישראל אליו באמצעות עבודת הקורבנות. זוהי קירבה וקדושה מיוחדים", מקדים הגר"ח פיינשטיין שליט"א ל'החינוך' בנוגע ללימוד סדר קדשים. "בתפילה כתוב 'ואישי ישראל ותפילתם מהרה באהבה תקבל ברצון', מדובר בקרבה מיוחדת הנעשית מאהבה אותה קירב הקב"ה את עם ישראל לחלק של העבודה. המשנה באבות אומרת "על שלושה דברים העולם עומד... על העבודה...", כלומר, אחד מהעמודים עליהם מושטת העולם הינו החלק של העבודה. במקביל ללימוד התורה ולעשיית חסד, מציבה המשנה את פעולת העבודה כזו המעמידה את העולם על מכוניו."

"ישנם סוגים שונים של קורבנות כאשר השפעותיהן והאופן בו הן פועלות, שונה. כך לדוגמה ניסוך המים בסוכות גורם לגשמים שירדו, העומר בפסח מביא לכך שתתברך התבואה ולחם הפנים יוצר שפע של פרנסה וסידורו באופן בו תמיד יהיה לחם על השולחן הטהור, פותח צינורות של השפעה בלתי פוסקת לעולם. מדובר בקירוב מיוחדת לו זכה עם ישראל והקב"ה בחר מכל העולם, במקום אחד שהוא שער השמיים ומשם תתקיים העבודה. אסור להקריב במקום אחר חוץ מבית המקדש, כי שם איווה ה' למושב לו. להגיע לבית המקדש ולהקריב קורבנות זוהי קרבה מיוחדת לקב"ה ולקב"ה יש רצון מיוחד בקורבנותיהם של ישראל."

התורה של כל דבר היא הפנימיות שלו. כאשר לומדים נושא מסוים, לומדים את פנימיותו ויורדים לשורשו. אם כן, לימוד סדר קדשים בו יש את כל שורשי עבודת ה', מדובר בהקרבת קורבנות ממש. כדי לחוש את התחושה המרוממת של הקרבת הקורבנות צריך הן לעסוק בלימוד קדשים בעצמותו והן יש לכל לומד להקדים הקדמה של התבוננות כדי להבין במה עוסקים. לימוד זה דורש טהרה מיוחדת כפי שכתוב שתינוק שאך מתחיל את תלמודו, מתחיל מלימוד הקורבנות כדי ש"יבאו טהורים ויתעסקו בטהרות", כלומר, זהו לימוד שטהרה מיוחדת הוא דורש. על מנת להפיק ממנו את המרב יש צורך בטהרת הנפש ובזיכוכה באמצעות לימוד מוסר והתבוננות מיוחדת."

"סדר קדשים מורכב מדרשות רבות של פסוקים. בעקבות כך, נוצר מצב בו ישנם לומדים החושבים שמדובר בדרשות ותו לא בהם לא ניתן לפלפל אולם אין הדבר כן, לימוד הדרשות בקדשים הינו חוכמה עמוקה וניתן לפלפל בהם הרבה ולהגדיר הגדרות דקות ומורכבות. יש הבדל גדול בין הלימוד בנשים נזיקין ללימוד קדשים. לימוד סדר קדשים מחייב את הלומד להיצמד לכתוב ולשאוב את ההגדרות מתוך מה שכתוב, זאת לעומת הלימוד בנשים נזיקין בהם

כשהיו ילדי צעירים, מרן לקח אותם לראות שאיבת מים שלנו כדי לחנכם ולהרגילם בחיבוב המצוות

מבדיקת חמץ ועד אפיית המצות • הנהגותיו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בערב פסח

את אחד מבני הבית לשליח שימשיך לבדוק במקומו, ועומד על גבו כל הזמן.
ובשעת הברכה אומר, שמי שמסייע אח"כ לבדוק - יכוון לצאת בברכה.
• אור החשמל דולק כל זמן הבדיקה.
ואמר לי שטעמו, כדי שיוכל לבדוק טוב יותר.
• בודק היטב בכל הבית בחורים ובסדקים, ועל הקרקע בודק שלא יהיה כזית, ובכלים שלא יהא אפילו משהו.
• בבגדים המכובסים, אם קודם הכיבוס הוציאו את כיס הבגד, אינו בודקים.
בערימת בגדים מכובסים - לא בודק בין בגד לבגד.
• מקומות שריססו בנפט - לא בודק.

• כל סוגי הסבון מוכר לגוי מחשש ספק שמעורב בו.
ואעפ"י שאין ראוי לאכילת כלב, השיב לי מרן שחוששים לדעת הגר"א שהובאה בביה"ל סוף סי' שכ"ו ד"ה בשאר - שסיכה כשתיה. ואעפ"י שדעת החזו"א (עי' ד"א פ"ה משמיטה ס"ק מ"ט) דכל מה שהגר"א אוסר, הוא רק בדבר הנאכל,

מ"מ יש מקום להחמיר (כן שמעתי ממרן).
• ספרים שבביתו - כיון שמשמשים בהם במשך השנה, חושש שיש בהם חמץ, ולכן מוכר לגוי כל החמץ שבספרים, ועושה מחיצה, וכדלהלן.
ארונות שיש בהם ספרים למכירה, אף שהם חדשים - מוכרם לגוי. בנותן טעם לציין כאן מעשה שהיה אצל מרן, שפ"א נפלו בחוה"מ המחיצות ששמו על ארונות הספרים (בחדר שלא השתמשו בו), ונעל את החדר.
• ספר שמשמש בו באמצע השנה, ורוצה להשתמש בו לפסח, בודק דף אחר דף כל הספר, אבל ספרים חדשים שיצאו לאור ולא השתמש בהם עדיין אינו בודק.
• לא מקפיד לבדוק את הספרים הללו בליל י"ד לאור הנר, אלא בודק ללא נר ואפילו לפני אור ליל"ד, או בארבעה עשר ביום.
• את הארונות שמוכרים לגוי מסמנים (אפי' אחר חצות) ע"י חוט וכדו' מבחוץ לארון, וארונות ספרים (שהם בלי דלתות) - עושים להם מחיצה.
(מתוך 'אלא ד' אמות של הלכה בלבד')

• כשהיו ילדי צעירים מרן לקח אותם לראות שאיבת מים שלנו, לישת המצות, קטיפת סכך לסוכה ולקנות לולבים ואתרוגים, כדי לחנכם ולהרגילם בחיבוב המצוות.
וכן נהג אביו מרן הקהילות יעקב זצ"ל, וגם מזרז את הנכדים שיחיו שיבואו לראות ולהיות נוכחים בעסק המצוות.
• מים שלנו נוהג לשאוב מיד אחרי השקיעה.
• כשפותח את הברז אומר 'לשם מצת מצוה'.
• רוב החיטים שעושים מהם את המצות, הם מקצירת מכונה, אבל מעט מהם הם מחיטים שנקצרו ביד לשם מצת מצוה (המיועדים לכזית ולאפיקומן).
וחיטים אלו טוחן מעט בעצמו עד כדי שיזיע גופו.
• סדר צירוף וחיוב המצות בהפרשת החלה: בדרך כלל המצות

מגיעים מהמאפייה לביתו, כשהם מונחים כל ק"ג בשקית בפנ"ע, וכמה שקיות בארגז, ולכן, בקופסאות שיש בהם שלוש ק"ג ומחולקים לשלוש שקיות ניילון, שבכל שקית ק"ג דואגים שכל השלוש ק"ג יגעו אחת עם השניה, ולכן מגביה מכל שקית מצה אחת, ועל כל המצות המוגבהות מניח מצה נוספת לחבר את כולם יחד.

אבל קופסאות שיש בהם שני ק"ג, שאין בזה שיעור חלה לברכה, עושים כנ"ל: שכל המצות מכמה קופסאות יגעו אחת בשניה, וחוף מזה עושים גם צירוף כלי, היינו שמכסים אותן בסדין גדול. ורבינו נתן לאשתו הרבנית ע"ה להפריש מן החלה, באומרו: "זה מצוה שלה", ואחרי הסתלקותה, מפרישה אשת בנו שיבלחט"א המתגוררים עמו.
• קודם בדיקת חמץ, מדליק נר נוסף שישאר דלוק כל זמן הבדיקה, שאם יכבה הנר שמשמשים בו, לא יהיה הפסק אלא ידליקוהו מיד מהנר השני.
• נוהגין אצלו להטמין עשרה פתיתים, ועד שלא מוצא אותם - נזהר שלא לשות. וגם אח"כ מדבר רק מענייני הבדיקה או עונה לשאלות דחופות.
(ואמר לי מרן: "אצלנו נתתי לרבנית להחביא את הפירורים" [אחרי פטירתה מטמין אחד מבני הבית, ולמעשה דעתו שגם בעל הבית יכול להטמין הפתיתים], ועוד הוסיף שב"ה כל פעם מצאום בסוף ולא חלילה שאחד אבד).
• בשנים האחרונות, שקשה לו לבדוק את כל הבית בעצמו, ממנה

'כשטיפש זורק אבן לתוך בור' לא יוכלו כל החכמים להוציאה'

מדוע לא הסכים החזו"א להשתמש בכספו של הנדיב להדפסת ספריו?

הרב ישראל ליוש

הנדיב, שכפי הנראה לא העריך את גודל הזכות של הדפסת הספרים החשובים, הראה פנים כאילו אינו מרוצה כל כך מן ההצעה. החזון איש הבחין בכך, ומיד החזיר לו את כל הכסף.

או אז תפס הנדיב את טעותו, והפציר בחזון איש שיקח ממנו את הכסף בחזרה ויעשה בו כטוב בעיניו, אף להדפסת הספרים. אך כל שכנועיו עלו בתוהו, החזון איש עמד בסירובו לקבל את הכסף מידי הנדיב.

בצר לו פנה הנדיב אל רבי יחזקאל אברמסקי ושאל אותו: "איך אוכל בכל אופן לשכנע את החזון איש לקבל את הכסף?" ענה לו רבי יחזקאל: "כשטיפש זורק אבן לתוך בור, לא יוכלו כל החכמים להוציאה".

...

מסופר על רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, שפעם לאחר השיעור, ביקש מתלמידו גפרור. התלמיד נתן לרבי שמואל את קופסת הגפרורים והלך.

הגפרור הראשון שהצית רבי שמואל - כבה מיד, מבלי שהספיק להשתמש בו. חשש רבי שמואל שמא הבחור נתן לו רשות להשתמש רק בגפרור אחד, וביקש שיחפשו את בעל הגפרורים ויבקשו ממנו

רשות להשתמש בגפרור נוסף.

...

הפתעה רבה ציפתה לסוחרים שבאו ליריד, שהתקיים בסמיכות לעיר ברדיטשב. תוך כדי שהיו נושאים ונותנים בענייני מסחר, ודנים בדרכים להגביר את המכירות, ראו את הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשב מגיע אל היריד.

לפלא היה הדבר בעיניהם, מה לו לרבי לוי יצחק וליריד, הרי זהו מקום מסחר בלבד, וענייני מסחר רחוקים ממנו כמטחוי קשת! כאשר קרב אליהם רבי לוי יצחק, שמעו אותו ממלמל לעצמו שוב ושוב: "אוי ואבוי, הסוחרים שכחו!" "מה שכחנו?" שאלו אותו הסוחרים בדאגה. ענה להם רבי לוי יצחק: "אתם דנים בכובד ראש בענייני המסחר, כיצד לנהוג באופן המועיל ביותר לריבוי הרווחים, אך שכחתם לדון בדבר הזהירות שיש לנהוג בשעת המסחר, כדי שחלילה וחס לא תכשלו בעוון החמור של גזל ואונאה!"

מרתון החזון איש זצ"ל

"נפש כי תחטא ומעלה מעל פה..." (ויקרא ה', כ"א)

איתא בגמ' (בבא בתרא דף פ"ח ע"ב): "א"ר לוי קשה גזל הדיוט יותר מגזל גבוה, שזה הקדים חטא למעילה [דכתיב 'נפש כי תחטא ומעלה מעל בה'], וזה הקדים מעילה לחטא [דכתיב 'נפש כי תמעל מעל וחטאה בשגגה']".

הסברא הפשוטה היא, שגזל גבוה חמור יותר מגזל הדיוט, שאז האדם מעיז פניו כלפי הקב"ה. אך ר' לוי לומד מפסוקי התורה, שאדרבה גזל הדיוט קשה יותר, והדברים צריכים ביאור! ביאר המהר"ל, שגזל מהותו הוצאת ממון מרשות הנגזל לרשות

הגזלן, והרי ממון בכל מקום שהוא נמצא הוא ברשותו של הקב"ה, לכן גזל גבוה, בהוצאתו מרשות גבוה, לא ייחשב גזל, אלא אם הוא נהנה מהממון הגזול, כי לעולם א"א להוציאו מרשותו של הקב"ה. ואילו בממון הדיוט - תיכף כאשר יוציאו מרשות הנגזל, כבר הוא גזול אותו, אפילו לפני שהוא נהנה מהממון הגזול.

העוסקים בממון והנושאים ונותנים עם חבריהם בעניינים כספיים, יוכלו

בנקל, בלא שימת לב, לעבור באיסורי גזל, כי כפי שנאמר בגזל הדיוט, אך ביציאת ממון מועט מרשות החבר, כבר עוברים באיסור גזל, וזו הסיבה שגדולי הדורות הקפידו על ממון זולתם בהקפדה יתירה כפי שיסופר בסיפורים הבאים.

כאשר עלה מרן החזון איש זצ"ל לארץ ישראל, ביקש מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל ממרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שימצא נדיב שיחזיק בממונו את החזון איש. הגר"י אברמסקי מצא נדיב שהסכים בחפץ לב לשלוח מידי חודש בחודשו סכום הגון שיספיק למחייתו של החזון איש.

לאחר שלושה חודשים, הגיע הנדיב לארץ ישראל, הוא נכנס אל החזון איש והציג את עצמו בפניו.

אמר לו החזון איש: "הנה הכסף מונח כאן, לא השתמשתי בו כלל". ואז שאל החזו"א את הנדיב אם מסכים הוא, שידפיס בכסף זה את ספרי החזון איש'.

האם מותר למלוח קרבן ב"סוכר"?

הרב צבי וינברג

"יָקַל קָרְבָּנוּ מִנְחָתָהּ בַּמֶּלַח תִּמְלָחָה" (ויקרא ב', י"ג)

בשור"ת הלכות קטנות (סי' ר"ח) כ' שמותר למלוח את הקרבן ב"סוכר", משום שהוא נחשב כמלח גמור שמעמיד הדברים זמן רב, וכתבו בעלי הכימיה שבכל יש בהם מלח, ובקנה הסוכר שמביאים ממצרים קרוב לשורשו הוא מלוח.

ולפי"ז כ' הכף החיים (סי' קס"ז ס"ק ל"ז) שאם אין לו מלח יכול

לטבול את פרוסת המוציא בסוכר, אולם כ' דכיון שטעם הטיבול במלח הוא המתקת הדינים ואילו בסוכר אין דין לא בשמו ולא בטעמו, הלכך אין לטבול בסוכר, ועי' בשור"ת הר צבי (יו"ד סי' ס"ו) לגבי בשר שנמלח בסוכר ונתערב בבשר שנמלח במלח.

(קב ונקי)

"עדיין לא קרצפתי את הרצפה", זעקה בזעזוע בתו של כ"ק מרן האדמו"ר הראשון מלעלוב זיע"א, "זהסייד כמעט השתמש בסיד שנפל לו מחוץ לקערה, כדי לסייד את קירות ביתי לכבוד פסח. אוי לאוזניים שכך שומעות, אוי לעיניים שכך רואות!!"

שיחה מיוחדת עם רב קהילת 'קהל עדת ישורון' באשדוד, הגאון רבי שלמה יוסף חרז שליט"א על ההכנות לפסח בימים ההם בזמן הזה

יעקב א. לוסטיגמן

"אבל העיקר חסר מן הספר. יש לנו את כל החומרות, אנחנו משתמשים בהכשרים הכי מהודרים, אבל איבדנו את החרדה שהיתה פעם לאנשים לקראת פסח. איבדנו את ההכנות הקדחתניות שנעשו מתוך פחד אמיתי, שלא יישאר חלילה משהו חמץ בבית. זה לא עלה כמה מאות או אלפי שקלים, זה עלה בשבועות של עבודה מאומצת של ההורים והילדים כאחד.

"לא רחוק מאתנו, התגורר הגאון רבי אשר זעליג מרגליות זצוק"ל. אני זוכר שהיה לו ארגז אחד בלבד עם כלי הפסח. באותם זמנים, לא היו מערכות כלים נפרדות לפסח, כולם היו מכשירים לפחות חלק מהכלים של כל השנה ומשתמשים בהם בפסח. בארגז הזה היה גם מכתש מנחושת, ומדי שנה הוא היה נוסע לאזור סדום כדי לקנות בלוק של מלח טבעי, ואת המלח הוא היה טוחן לבדו ביראה ובחרדת קודש, שנחרטה לכל הילדים באזור עמוק בלב. המלח לא יצא טחון היטב, הוא לא היה הכי נקי, אבל הוא היה 'מלח של פסח'. אני זוכר את השנה הראשונה בה

הגאון רבי שלמה יוסף חרז שליט"א

יצא מלח ים כשר לפסח בהשגחה מהודרת, איזו שמחה היתה אז ברחוב, סוף סוף יהיה מלח נקי ואיכותי כשר לפסח. "אנחנו התגוררנו אז בדירת שני חדרים, כל הבית היה מתגייס לקראת פסח, היינו מסיידים ומנקים, מכשירים את המטבח. את הכיריים היו מגעילים בפיילה ענקית, ולאחר מכן מלבנים עם ברענר. העבודה לא נגמרה אף פעם, עבדנו קשה מאוד, אבל אני וכל בני גילי זוכרים את ההכנות לפסח כדבר חיובי וחוויתי. היתה שמחה של מצווה.

"אני זוכר שאבי מורי זצ"ל סיפר לי, שבשנות ילדותו בטבריה, לא היו מקררים, כמוכין, ומגז האוויר בפסח כבר היה די חם. כשיצא ליל הסדר במוצאי שבת, לא יכלו להכין את האוכל מראש לפני השבת, וכדי שיהיה בליל הסדר אוכל מבושל, היו צריכים להתחיל להכין את ליל הסדר רק אחרי צאת השבת. היו לוקחים עוף לשוחט, מורטים את הנוצות, מכשירים את העוף ומדיחים אותו, ורק לאחר מכן יכלו להתחיל לבשל אותו על גבי הפרימוס כדי שיהיה לשולחן עורך. כך גם עם הדגים שהחזיקו אותם חיים בתוך קערה עם מים עד מוצאי השבת, וכך גם עם יתר המאכלים המבושלים. אבא שלי היה מספר לי שהוא לא זוכר שמישהו התלונן על כך. אנשים הכינו את הסעודה לליל הסדר בשמחה ובנחת, וכולם הספיקו לאכול את האפיקומן לפני חצות הלילה.

"היום אנחנו אולי מחמירים, אפילו יותר משהחמרנו אז. את כלי החמץ אנחנו מוכרים לגוי, כיריים יש כמוכין מיוחדות לפסח, כל הכלים מיוחדים לפסח. אבל איבדנו את ההכנות המיוחדות לחג. היום עובדים קשה כדי שהבית יהיה נקי, צובעים את הבית

ההכנות לפסח כבר בעיצומן בכל בתי ישראל, ואיתן גם מתרבות הפניות לרבני הקהילות שבכל אתר ואתר, זה בכה וזה בכה. הצד השווה שבין השואלים הרבים, הוא שאת כולם מאחד ומייחד הרצון לציית להלכה הברורה, ולעשות רצון אביהם שבשמים.

בין הטלפונים הרבים, התפנה רב בית המדרש 'קהל עדת ישורון' באשדוד, הגאון רבי שלמה יוסף חרז שליט"א לשיחה קצרה ומלאת נוסטלגיה, עם מערכת 'לקראת שבת'. אלא שהנוסטלגיה הזאת וניחוח הפסח שהיא מביאה אתה, הופכת לבעלת משמעות רבה עבורנו, כשהגרש"י חרז מדבר על הדרך בה יש להעביר לילדינו את הזיכרונות מהפסחים הרבים שהיו ואינם עוד, בזמנים בהן הפרוטה לא היתה מצויה בכיס, והעבודה לקראת החג כרוכה היתה בהרבה מאוד מאמץ.

"זכורני בשנות ילדותי, שהתגוררה בשכונת אלינו הרבנית בת שבע ליפשיץ, בתו של כ"ק מרן אדמו"ר רבי שמעון נתן נטע (הראשון) מלעלוב זיע"א", פותח הגרש"י חרז את השיחה. "בין ילדי השכונה היתה עוברת מדי שנה הבשורה המרנינה על כך שהיא החלה בהכנות לפסח.

ההכנות הללו - מן המפורסמות היו. היא לא הותירה פירור של אבק שיש חשד קל כי אולי מקורו בפת לחם או במיני מאפה אחרים. בית קטן היה לה, והמטבח שלה היה בכלל בצד האחורי של הבניין, אבל ההכנות ארכו שבועות ארוכים, כולל החלפת ברז החמץ לברז מיוחד של פסח, ומלאכת ניקוי והכשרה שקשה לתארה במילים.

"פעם אחת שמענו אותה זועקת בזעזוע גדול, וכשהתאספנו לראות מה קרה, התברר שהסייד שהזמינה כדי לסייד את קירות הבית, כפי שנהגו רבים בירושלים לעשות מדי ערב פסח, עשה טעות חמורה מאוד. בשעה שערבב את הסיד, נפל גוש של סיד אל מחוץ לקערה, והוא הרים את הגוש כדי להחזירו לקערה ולערבב אותו עם שאר הסיד לפני שיתחיל במלאכת הסיד.

"עדיין לא קרצפתי את הרצפה", היא זעקה בזעזוע. "והסייד כמעט השתמש בסיד הזה כדי לסייד את קירות ביתי לכבוד פסח. אוי לאוזניים שכך שומעות, אוי לעיניים שכך רואות!"

הרב חרז מבהיר, כי בסיפור זה הוא מתכוון להביא מעט מניחוח ההכנות לקראת הפסח: "בזמננו אכשר דרא ב"ה, אפשר להיות מחמיר גדול מאוד בהכנות לפסח ובפסח עצמו, בלי שום קושי. משקיעים עוד מאה שקל וקונים את המצות הכי מהודרות. כמה אלפי שקלים ויש לך מערכת כלים נפרדת לפסח, למן הכיריים והפלטה החשמלית, ועד הכוסות והכפיות. אפשר להשתמש בחד פעמי שאין בו חשש של שרויה, ולקנות את מוצרי המזון בהכשרים הכי מהודרים, בעלות שווה לכל נפש.

ספסלי המנוחה ליד ציון הרשב"י במירון הצילו מאיסור גזל!!

ועל איזו מצוה התבטא החפץ חיים, שיש להתפלל שלא יזדקק לקיימה כל ימיו?

הרב בנימין גולד

"והשיב את הגזלה אשר גזל" (ויקרא ה', כ"ג)

עד כמה יש להזהר בענייני ממון הזולת, ובודאי מחשש איסור גזל, ידועים דברי החפץ חיים שהביא מה שמובא בספרים הקדושים,

שמי שגזל את חברו אפילו בשוה פרוטה, עתיד להתגלגל ולשוב לעולם הזה לפרוע את החוב, ואין נמחל עוונו עד שיקיים את "והשיב את הגזילה אשר גזל".

בספר חסידים (סי' תקצה), הביא להקשות על פסוק זה: אחר שאמרה התורה "והשיב את הגזילה", מדוע חזרה ואמרה "אשר גזל", פשוט שהציווי הוא להחזיר את הגזילה אשר גזל?

וביאר בספר חסידים כוונת הפסוק,

שאם הגזלן השיב את הגזילה ביום שגזל - די בכך, ואין צריך להוסיף עליה כלל, אבל אם לא החזיר מיד - אזי כשמחזיר, יש לו להוסיף כפי שהיה בעליה מרוויח מעת שחיסר ממנו את הגזילה ועד שהשיב לו אותה, וכמן כן על הגזלן לחשב את הצער שנגרם לנגזל ולפצותו על כך, כדי לצאת ידי שמים. על זה התורה אמרה "אשר גזל", שצריך להשיב את הגזילה "אשר גזל" עם כל חישובי הפסד הממון והצער שנתווספו אילו לא היה גוזלה.

עלינו להיזהר עד מאד, כי איך אפשר לחשב את כל החשבונות הללו?!

...

עצה נפלאה לכך, הובאה בקובץ קב ונקי (תשע"ד) בשם הגר"ח קנייבסקי, שיתקן אדם צרכי רבים כדי שרבים יהנו ממנו, ואולי

מחפץ חיים זצ"ל

אף אותו אחד או צאצאיו יהנו מכך, והוסיף בזה הגאון רבי יצחק זילברשטיין ("טובך יביעו", ויקרא) שעדיף שיתקין דברים גשמיים לצרכי הרבים, כדי שרבים יהנו מכך, ויתפלל לה' שהאנשים שחטא כנגדם ימחלו לו, ושיזמן אותם למקומות אלו ליהנות ממה שהתקין לרבים, ובכך שיהנו ממנו יכופר לו עוונו.

והוסיף (שם) שהיה עד למקרה כזה, שאדם התקין ספסלים למנוחה בציון הרשב"י, וראה שהתיישב עליהם אחד למנוחה, באומר: "כמה טובה גדולה עשה האיש שהתקין ספסלים אלו", ובסוף התברר שאותו יהודי שהתקין הספסלים, חטא כלפי היהודי שנהנה מהם, וסיים, שרואים מכך השגחה פרטית איך הקב"ה מגלגל שיהודי יגיע לתיקון חטאו.

החפץ חיים היה מעסיק בשכר, אחד מבין תלמידי הישיבה שיעתיק את כתביו ומאמריו, כדי להכניס לדפוס. באחד מימי אלול, נחפז החפץ חיים כשכולו אחוז אימה וחרדה, אל התלמיד המעתיק את הכתבים, והחל זועק במר ליבו: "אוי לוי! איך אבוא ליום הדין כאשר נכשלתי בגזל דוקא על ידי חידושי תורתיו?"

התברר, שבעוד שחישוב שכר העבודה, נעשה לפי גיליונות של עשרים שורות, מצא גיליונות שנכתבו בהם עשרים ושתיים שורות. התלמיד כמובן השיב לו כי הוא מוחל על הפרש במחילה גמורה, אך החפץ חיים לא הסתפק בכך, שהרי חייב הוא לקיים מצות עשה של "והשיב את הגזילה", משהשיב התלמיד כי אינו יודע את מספר השורות המיותרות שכתב עבורו, חקר ובדק החפץ חיים עד שבריר את מספר השורות היתרות והחזיר למעתיק את הפרש, כשהוא שמח מאד על תיקון המעוות.

אמר התלמיד לחפץ חיים: "הנה זכה רבינו לקיים מצות "והשיב" שלא היתה מצויה בידו".

השיב החפץ חיים בהתרגשות: "מצוה זו - חובה על כל אחד ואחד להתפלל, שלא יזדקק לקיימה כל ימי חייו!"

<< המשך מעמוד קודם

בהכשרת העופות, האופן בו היו מעשרים את הפירות והירקות שקנו בשוק, ההליכה לרב עם העוף כדי לשאול אותו אם יש כאן שאלה של כשרות, או שאפשר להגדיר את העוף כ'חלק', כל אלו פעלו את פעולתם. הילדים ראו שההורים עסוקים במצוות, מזיעים ומתייגעים כדי לקיים את רצון ה'.

"בזמן הזה, אנחנו צריכים לחפות על החסר הזה עם יותר הסברים. לספר לילדים יותר, להסביר להם על החומרה של חמץ בפסח, להראות להם שאנחנו לא חוסכים בכסף כשמדובר על עניין של מצווה או של הידור בהלכה, ובעיקר להראות להם שאנחנו שמחים ומאושרים על הזכות שנפלה בחלקנו לקיים את מצוות הבורא. את העבודה שאנחנו כן עושים לקראת פסח, הטרחה שאנחנו עדיין טורחים למרות כל הטכנולוגיה והשפע שיש לנו היום, את הטרחה הזאת אנחנו צריכים לעשות בשמחה, שהילדים יפנימו ויספגו את האווירה, ויבינו שלקיים מצוות זאת זכות בשבילנו, ולא חס ושלום עול שאנחנו מחפשים להיפטר ממנו תמורת מאה שקלים נוספים".

בצבע איכותי כדי שיהיה יפה, החלק הזה, של הזהירות העצומה מהחמץ, וההשקעה האדירה שהשקיעה כל משפחה בנושא הזה - כבר כמעט לא קיים.

"זה בעצם לב לבו של ההבדל, בין החומרות שהיו נוהגות אז ובין החומרות הנוהגות כיום. החומרות שנהגו אז באו בעמל וביגיעה. עם הרבה מאוד זיעה של מצווה. זה עשה לילדים חריש עמוק בלב, חריש שלא התעמעם גם אחרי עשרות שנים, לילדים של היום אין את אותו חריש עמוק, וחבל על כך".

...

אז מה בעצם הפתרון לבעיה? כיצד יכולים גם אנו להשאיר חותם בלב ילדינו, לתת להם להבין את גודל חשיבותו של חג הפסח, להפנים את החרדה והפחד מ'משהו חמץ'?

הגרש"י חרז מסביר, שדווקא בחלק הזה, המלאכה היום קשה יותר משהיתה פעם: "בעבר, ההורים לא היו צריכים להסביר הרבה לילדים. הם הראו דוגמה אישית. הטרחה המרובה של ההורים

הגעתי למסקנה, כי בצורה כזאת לעולם לא יעלה העסק על דרך המלך, המאפיה תמשיך לצבור הפסדים, ובעליה יסתבכו יותר ויותר בסבך החובות. הודעתי לבעלי המאפיה שאיני רואה כל אפשרות להמשיך ולגלגל את ההלוואות

הרב שלמה לוריניץ על תשובתו המפתיעה של מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל

אולם בעלי המאפיה לא אמרו נואש. הגר"ב מנדלסון פנה אלי באופן אישי, ובקשני לחזור בי מהחלטתי, הוא הסביר כי אין כאן עניין כלכלי גרידא, יש לקחת גם את ההיבט הרוחני: מאפיה זו היא היחידה המספקת לחם כשר בכל הסביבה, ללא חשש טבל, ללא חשש תולעים וכו', ואם חס וחלילה תסגור את שעריה, התוצאה תהיה חמורה ביותר, לכן, יש להמשיך ולהפעיל את המאפיה למרות מצבה הכלכלי הקשה.

אמרתי לו, שאני חושש להמשיך וללוות כספים, כי לדעתי אין כל סיכוי שיוכלו אי פעם להחזיר את ההלוואות, אולם בכל זאת, איני רוצה להכריע בשאלה כבדת משקל זו. הצעתי לו, שנכנס יחד למרן, ומה שמרן יכריע - אני מוכן לקבל. הצעה זו התקבלה על דעתו של הרב בקוממיות, ונכנסנו לבית מרן כדי לשטוח בפניו את הנדון.

הגר"ב מנדלסון הסביר באריכות ובהתלהבות רבה את נחיצות המאפיה, והדגיש את האחריות הגדולה לדאוג לאספקת לחם כשר, לאלפי משפחות גם במחיר הפסד כלכלי, ואילו אני עניתי והצגתי את עמדתי בצורה תמציתית.

תשובתו של מרן מהווה אבן יסוד בהשקפה תורנית. וכה היו דבריו: "לחם כשר הוא אכן עניין גדול עד מאד. אך במה דברים אמורים? כשהלחם כשר מכל הבחינות... לחם כשר, שמוצרו בעזרת כסף טרף. אינו לחם כשר.

כאשר לוקחים הלוואה, תוך ידיעה שבדרך הטבע אין כל סיכוי להחזירה - אין זה אלא 'כסף טרף', וגם אם המדובר בקיום מצוה - לא זו הדרך..."

(מתוך 'במחיצתם' - הרב שלמה לוריניץ ז"ל)

"את הפקדון אשר הפקד" (ויקרא ה', כ"ג)

חרדתו המתמדת של מרן (הגר"ז מבריסק) בענייני כשרות ידועה ומפורסמת, מה שידוע פחות היא העובדה שהישרות בענייני ממון היתה חשובה בעיניו לא פחות מהכשרות כפי שעולה בבירור מן הסיפור דלהלן.

במושב החרדי קוממיות שבדרום, פעלה מאפיה שסיפקה לחם לכל הסביבה, תחת השגחתו המהודרת של המרא דאתרא, הגר"ב מנדלסון. המאפיה הגיעה למחזור גדול, והיא סיפקה את צרכיהם של 5000 משפחות באזור אך אליה וקוץ בה; ככל שמחזור המכירות גדל, גדלו גם הגרעונות הכספיים...

בצר להם, פנו אלי בעלי המאפיה, וביקשו שאבוא לעזרתם על ידי השגת הלוואות מגמחי"ם שונים, ואכן, מילאתי את מבוקשם ובמשך תקופה מסוימת, הייתי משיג עבורם הלוואות, וכאשר הגיע מועד הפרעון, שוב השגתי הלוואות ממקום אחר, וחוזר חלילה.

לאחר זמן מה ערכתי חישוב, והגעתי למסקנה, כי בצורה כזאת לעולם לא יעלה העסק על דרך המלך, המאפיה תמשיך לצבור הפסדים, ובעליה יסתבכו יותר ויותר בסבך החובות. מתוך הנחה זו, הודעתי לבעלי המאפיה שעם כל הרצון הטוב, איני רואה כל אפשרות להמשיך ולגלגל את ההלוואות.

הרב שלמה לוריניץ ז"ל

כיצד יתכן שהחוטא בשוגג בזמן שביהמ"ק חרב, מתכפר לו ע"י תשובה, ואינו צריך להביא קרבן?

הרב צבי וינברג

"פֶּשַׁע בִּי תִחַטָּא בְשֹׁגְגָה" (ויקרא ד', ב')

הבית אלקים (שער התשובה פ"ב) הקשה: לכאורה תשובה מכפרת ומתקבלת, וא"כ מדוע בזמן שבית המקדש קיים, כל זמן שלא יביא החוטא את קרבנו הריהו מעוכב כפרה, ולפי"ז בזמן שאין ביהמ"ק קיים - לא תהיה לו כפרה עד שיבנה ביהמ"ק? והרי דבר זה לא יתכן, שהלא ידוע שהתשובה מכפרת בכל זמן?

וביאר שבאמת התשובה מקובלת לעולם, אלא שבזמן שבית המקדש היה קיים ושכינה שרויה למטה, היא מטהרת ומכשירה את לב האנשים, ועל כן החוטא אז - עוונו חמור יותר, מב' סיבות: א. שהיה לו סיוע לטהר את לבבו ולהתגבר על יצרו, והוא הקשה את לבו לילך אחר פיתויי היצר.

ב. מצד היותו מעיז פנים כנגד השכינה, שבהיותה גלויה ומפורסמת

- הוא כחוטא בפני השכינה ועוונו כבד יותר. ולכן מחומרת העוון, חייבה התורה מלקות ומיתת בית דין על המזיד, וקרבן על השוגג. אבל בזמן שביהמ"ק אינו קיים - אין העוון נחשב כה חמור כמו בזמן המקדש ולכן על הזדונות מתכפר לו ע"י יסורים, ועל השגגות שבזמן המקדש היה מחוייב עליהן קרבן, כעת מתכפר לו ע"י תשובה ומעט יסורים. בס' נתיבות שלום (לרבי יוסף שלום גלבר שליט"א, שבת - סי' כב סק"ב עמ' ע), כתב: "ומי שעושה מלאכה בשבת מתוך היסח הדעת כהרגלו בחול, וכגון שנכנס לחדר והדליק את האור מתוך היסח הדעת, נראה שהוא כשאר שוגג, דלרגע נתעלם ממנו שאסור לעשות כן, ונראה שזה ממש הציור של ר' ישמעאל שקרא והטה וכתב על פנקסו שיביא חטאת שמינה".

(קב ונקי)

מנהל הגמ"ח פנה אל הערב שימלא התחייבותו, שאל הלה את פי רבינו, אולי מכיון שהלווה הוכרז מטעם הרשויות כ"פושט רגל", יספוג גם הגמ"ח את הלוואתו כמקובל בבנקים במסגרת של "חובות אבודים"

מקבץ סיפורים מיוחדים של מגן ומחסה לנרדף על הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל

"או עֲשֶׂק אֶת עֲמִיתו" (ויקרא ה', כ"א)
פטרון לאומללים

מועד הפרעון לא היה בידו להחזיר את החוב. פנה איפוא, מנהל הגמ"ח אל הערב שימלא התחייבותו.

שאל הלה את פי רבינו, נשיא קופת הגמ"ח, אולי מכיון שהלווה הוכרז – מטעם הרשויות – כ"פושט רגל", יספוג גם הגמ"ח את הלוואתו כמקובל בבנקים במסגרת של "חובות אבודים".

השיבו רבינו בנחישות: "את החוב חייבים לפרוע... הרי קופת הגמ"ח צריכה להמשיך בפעולותיה... ובכלל, כמה זה מאה זולר בשביל אדם כמוך..."

ואכן למחרת עמד הערב ושילם את הסכום מכספו. בצהרי היום, פגש אותו רבינו ושאלו בחומרה: "סילקת את החוב או לא?" כשענה בחיוב, הכירו על פניו סימנים של קורת רוח, והושיט לאברך שהיה דל אמצעים שלושים זולר כהשתתפות בהוצאה. ניסה הלה לסרב

לקחת, אולם רבינו עמד על כך שיקבל, והגיד שהכסף אינו שלו. ראו אז שמדת הדין ומדת הרחמים פעלו אצלו בחדא מחתא.

עצה ישרה

"חייב אדם לחשוב מחשבות להעלות עצות הגונות ומתוקנות לחברו" אומר רבינו יונה גירונדי זלה"ה ב"שערי תשובה" (שער שלישי אות נ"ד), ועליו הכתוב אומר (משלי כז, ט): "ומתק רעהו מעצת

הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל

נפש". אף אישיותו של רבינו יהודה זלה"ה התמתקה שבעתיים לכל יודעיו, בגלל השתדלותו תמיד למלא חיוב זה בתכלית ההידורים, כי אכן הוא שימש כתובת לרבים שנהנו ממנו עצה ותושיה, כדברי התנא רבי מאיר (בפרק קנין תורה) בכל העוסק בתורה לשמה, והיה מקדיש מחשבה והתבוננות – בכל מקרה ששאלו או שהיו זקוקים לעצתו – איך היא טובת השואל ומה לייעצו.

במועד מסויים קרה בירושלים עסק ביש שהיכה גלים. נוכל אחד הוליך שולל מספר ניכר של חתנים וכלות, כאשר פיתה אותם להפקיד אצלו את כספי הנדוניה שלהם, תמורת רווחים גדולים מאד. בסופו של דבר אימלל אותם בצורה קשה, כשהתברר, שהניחו מעותיהם על קרן-הצבי ולא יקבלו בחזרה אפילו פרוטה אחת.

יוצא מן הכלל, היה אחד מתלמידי "פורת יוסף", שאותו נוכל הציע לו ג"כ בתקופת אירוסיו שיפקיד אצלו את כספו, בהבטיחו, שתוך זמן קצר יצליח להכפיל ע"י הרווחים את הסכום שבידו – וכמובן ב"היתר עיסקא" כשר למהדרין – אבל הבחור לא רצה לעשות מעשה על דעת עצמו. כיון שבא לפני רבינו ושאל איך להתנהג, שקל בדעתו את כל צדדי הענין, ויאמר: "לבי אומר לי שלא כדאי לך..." הלך הבחור בעצת רבו והציל עצמו מהפסד ונזק. כשסיפר אח"כ את הדבר לחבריו, השתוממו כולם והתפלאו, מה

ראה רבינו לייעצו שיאסוף ידיו מן העיסקא שהציעו לו?

הלך מישהו ושאל אותו: "כלום צפה מראש את התוצאות?" השתמט וענה: "מה עולה בדעתך, אלא הרווח המוגזם שהנוכל הבטיח לא נראה בעיני..."

(מתוך הספר 'וזאת ליהודה')

בעת ובעונה אחת היה משים עצמו כאיוב בשעתו: אב ליתום, בעל לאלמנה, מגן ומחסה לכל נרדף ואיש מצוקה. אין מספר לטירחותיו אשר טרח, כדי לסעוד את האומללים האלה בצרתם. הרי סיפור מעשה אחד מני רבים: מעשה בבחור יתום שעמד לפני נשואיו, ושכר לעצמו דירה בדמי מפתח, אבל שכנים בבית באו – ימים ספורים לפני החתונה – בטענה שהם בני-מצרא וקודמים לו. דרשו, איפה, שיעזוב את המקום ויחפש לו דירה אחרת.

הבחור בא במיצר, מאין יבוא עזרו, איפה ימצא עד החתונה קורת גג לראשו? והנה נודע הדבר לרבינו זלה"ה, שלא חס על כבודו ועל זמנו, לא התחשב בחולשה הגופנית, אלא טרח בעצמו וכתת רגליו אל השכנים כשהוא נותן עליהם בקולו: "איך זה יתכן, שיהודים בני אברהם יצחק ויעקב, לא יתביישו להציק בצורה כזאת לחתן יתום ערב חופתו, איך אינם חוששים מפני מה שכתוב בתורה: "כל אלמנה ויתום לא תענון"? התביישו, יהודים, גורו לכם מפני חרב..." גער בהם ולא יסף. גער שלא כדרכו ובניגוד לטבעו. גער ויצא. למחרת באו האנשים אליו, אל חדרו בשיבה, אולי יסכים להקשיב טענותיהם, אולי ישתכנע ג"כ שהצדק עמהם, אך רבינו זלה"ה מאן לשמוע ונזף בהם קשות. כיון שראו השכנים גודל חרונו, נמלכו בדעתם וחזרו בהם מתביעתם, אף כי מלכתחילה לא רצו לוותר בשום פנים.

כי תראה ערום וכיסיתו

איש פלוני, עני בן טובים, היה מאוכלי שולחנו של רבינו זלה"ה במשך הרבה שנים. פעם בחורף ביום סגריר ראה מישהו את העני לובש מעיל חדש מכובד, איצטלא דרבנן, שלא היה מעולם בהישג-ידו לרכשו בדמים.

שאל אותו האיש, מהיכן השיג מעיל כ"כ יפה?

סח לו העני לתומו: "חכם יהודה פגש אותי ברחוב, וישאלני, מדוע יצאתי בקור כזה ללא מעיל? ענית לו: "אין לי מעיל...", וכהרף עין נכנס הביתה ופשט את מעילו ויתנהו ליו!"

אנכי אערבנו

בחור פלוני מתלמידי הישיבה עמד לפני נשואיו, והיה זקוק להלוואות בסכומים ניכרים, לצורך הוצאות החתונה, אך האנשים שפנה אליהם השתמשו מלהלוות לו באמתלאות שונות. בא הבחור לפני רבינו זלה"ה והגיד לו את צרתו. מיד נטל בידיו שיקים אחדים מחשבונו הפרטי, וחתם את שמו עליהם, בהורותו לבחור שיתן אותם למלווים תמורת כספים...

עכשיו, כמובן מאליו, לא היססו יותר האנשים. הם הליו לחתן את הסכומים שהיו דרושים לו בנפש חפצה.

כך עלה בידו לחגוג את נשואיו בראש שקט, ובשעה טובה ומוצלחת, הודות לעזרה המחוכמת שהושיט לו רבינו.

מדת הדין והרחמים

מעשה ביהודי עני במצב דחוק, אשר לא השיגה ידו במה להכין לביתו צרכי פסח, ולקח 100 זולר הלוואה מקרן גמ"ח, על-מנת לפרוע את הסכום תוך שלושה חדשים. כנהוג, דרשו ממנו ערבות, והחתים את אחד ממכריו שיהיה ערב לתשלום. לבסוף, כשהגיע

עלינו למהר ולברך את הברכה מיד בתחילת החודש, כדי... לתקן במהירות את נשמותיהם של קרובינו, שאולי מגולגלים דווקא בעץ זה

ביצד קשורה הברכה לגלגולי נשמות? ברכת האילנות – לכל הפוסקים והדעות

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

ה"בן איש חי" סברו שמותר לברך על אילן ערלה. וראו בהרחבה בעניין בספרי "שלהי דקייטא".

הרואה בימי חודש ניסן אילני מאכל מבלבלים, מברך: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובים להנות בהם בני אדם". ברכה זו אנו מברכים רק פעם בשנה וכוללים בה את כל האילנות שבעולם, שנראה במהלך כל השנה.

מצוה הבאה לידך - אל תחמיצנה. לכן ראוי לברך את הברכה כבר בתחילת חודש ניסן. ומכיון שישנם פוסקים הסוברים, שלא ניתן לברך את הברכה בחודש אייר (או שבאייר מברכים אותה בלי "שם ומלכות"), לכן בוודאי עלינו להזדרז ולברכה בתחילת החודש, לבל נשכח לברך, וחלילה לא נברך את הברכה בזמנה, בחודש ניסן. מעיקר הדין, ניתן לברך את הברכה בשבת וביום טוב, ויש שנהגו, כמו הגאון האדר"ת, לברך עליה דווקא בשבת, כדי שהברכה תצטרף למאגר "מאה הברכות" היומי שלנו. וישנם האוסרים לברך את הברכה בשבת.

כשאנו רואים את הלבולב היטב גם בלילה - נוכל לברך את הברכה בלילה.

מעיקר ההלכה, ניתן לברך על ראיית אילן אחד, אך לכתחילה כדאי לברך על שני אילנות העומדים יחדיו, או על שדה ופרדס שמחוץ לעיר.

עלינו לברך על אילנות מאכל ולא על אילן סרק (ואם בירך בטעות על אילן סרק, יש הסוברים שיצא ידי הברכה, ולכן כדאי שישמע שוב את הברכה מחברו ויענה "אמן" על ברכתו).

מהו ה"לבולב" עליו מברכים? צריך שיהיו באילן פרחים, העשויים להצמיח ולהיהפך לפירות בהמשך גידולם. מעיקר הדין, מברכים גם כשיש באילן רק פרח אחד ויחיד, אך לכתחילה נהדר ונברך על אילנות הנאים במראיתם ומלאים בלבולב, ובראשם פרח כעין שושנה, אדומה או לבנה.

מותר לברך את הברכה על אילנות השייכים לאדם אחר, גם מבלי לבקש את רשותו, ובלבד שיעמוד מחוץ לחצר חברו, שלא ייגע באילנות ובוודאי שלא יקטוף אותם.

אנשים, וגם נשים, צריכים לברך את הברכה, וגם את הילדים נחנך למצוה זו, ככל מצוות "חינוך". גם אדם שלבלוב האילן והעלים גורמים לו לאלרגיה, מברך, מכיון שבסופו של דבר, למרות שכעת הפריחה מפריעה לו, עתיד הוא להנות מפירות האילן.

כשראה את האילנות המבלבלים ולא בירך, וראה אותם שוב ורוצה כעת לברך עליהם, אזי אם הפרחים עדיין קיימים - מברך עליהם כעת. ומכיון שיש בעניין מספר נידונים, לכן טוב ביותר אם יברך על האילנות בפעם הראשונה שרואה אותם בחודש ניסן. תפילת שחרית קודמת לברכת האילנות, וגם תפילת מנחה, מוסף ויתר התפילות הקבועות, כיון ש"תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם" והתפילות תדירות בה יותר מברכה זו.

אדם שיש לו סדר לימוד קבוע לאחר התפילה - לא יבטלנו, המשך בעמוד הבא <<<

לפני כ- 22 שנה, הגיע בחור מבני עדות המזרח, מהעיר טבריה, פנחס כהן שמו, כדי להיבחן בישיבת "קול תורה" ולהיכנס לשיעור א'. הבחור הטברייני התכוון רבות, ולמד היטב את פרק "מרובה", פרק העוסק בסוגיות למדניות של גניבה וגזילה, ייאוש ושינוי רשות, עדות ועוד. הבחור הצעיר שינן לעצמו את כל ה"קצות החושן" ו"נתיבות המשפט" על הסוגיות, כולל את ה"קובץ שיעורים" ו"שיעורי רבי שמואל", שהרי הולך לעבור הוא מבחן על פרק כה מסובך. הוא ישב בחדר - הרבנים בישיבה, ולחדר נכנס בסערה הגאון המופלא רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל, בעל "משאת המלך".

"איזה פרק למדתם?" התעניין הגרש"מ דיסקין. "פרק מרובה", השיב הבחור. "תן לי הוכחה מהפרק שלמדת, שמותר לברך את ברכת האילנות על פירות ערלה", אמר הגרש"מ דיסקין, "אני נותן לך כמה דקות לחשוב. אני צריך להתקשר למישהו ומיד אני חוזר, כדי לשמוע מה יש לך לומר..."

שלוש דקות תמימות היו לידידי פנחס כהן (כיום אברך כולל תלמיד חכם, המתגורר בבני ברק) ובסיומם, כשהרב דיסקין נכנס שוב לחדר, היתה לו תשובה מרתקת: "הגמרא אומרת שה"צנועין" היו נוהגים לסמן את אילנות הערלה שלהם, כדי שאם יבואו גנבים וירצו לגנוב את הפירות, שיידעו הם שמדובר בפירות ערלה ושלא יאכלו אותם באיסור. לעומת מנהגם, סבר רבי שמעון בן גמליאל שאנו לא צריכים לדאוג לגנבים הרשעים, כיון ש"הלעיטוהו לרשע וימות". אך אם אסור לברך את ברכת האילנות על פירות ערלה, יתכן מאד שיעמדו אנשים טובים ליד האילנות, מבלי לגנוב אותם או להזיק להם, ויברכו על פירות הערלה את הברכה. אם כן, מדוע אמר רשב"ג שאין צורך לסמן את אילנות הערלה? אלא בהכרח שמותר לברך ברכת האילנות על עץ ערלה!..."

הגרש"מ דיסקין זצ"ל חיך חיוך גדול, הנהן בראשו והמבחן הסתיים. פנחס כהן התקבל מיד לישיבה.

את הראיה הזאת, להתיר לברך על פירות ערלה מהסוגיה של "צנועין", כבר כתב, שנים קודם לכן, הגאון מטשעבין זצ"ל, ובספר "הליכות שלמה" מסופר על מרן הגרש"ז אורבך זצ"ל שפעם שוחחו עימו על גדלותם של גדולי התורה בדורות הקודמים, שהביאו ראיות מכל רחבי הש"ס לסוגיות ונושאים שאינם קשורים לכאורה, הגיב הגרש"ז אורבך ואמר: "גם אנחנו הכרנו יהודי שכזה, שהביא תמיד ראיות מכל הש"ס כולו, לנושאים שלא היו נראים כלל וכלל קשורים, הלא הוא הגאון מטשעבין זצ"ל", ואז הביא הגרש"ז את הראיה הזאת, שהביא ה"טשעבינער רוב" לנושא ברכת האילנות על פירות ערלה, מסוגיה בפרק "מרובה"...

ומהי ההלכה? רבי עקיבא איגר זצ"ל מסתפק, האם אכן מותר לברך על אילן בשנות הערלה שבו. ה"חוות יאיר" סובר, שאסור לברך ואולם ה"דובב מישרים" הנ"ל, של הגאון מטשעבין, וגם

איש חי" זצוק"ל חרג ממנהג בגדד, כך לפי עדות נכדו חכם דוד זצ"ל, וקיבץ לעצמו מניין של תלמידי חכמים, שבירכו יחד איתו את הברכה בראש חודש ניסן.

וכך נהגו חכמי המקובלים וגדולי ירושלים, לברך את הברכה מיד בראש חודש ניסן, כפי שמעידים מספר מספרי התקופה, וכך נוהגים גם כיום בבתי הכנסיות בארצנו ובישיבות הקדושות. למרות שניתן לברך את הברכה על כל אילנות הפרי, הרי שמצאנו מספר ספרי מנהגים, הקוראים להעדיף עצים מסוימים ולברך עליהם דווקא.

הגאון החיד"א ז"ל כותב שבזמננו, מגולגלות הנשמות דווקא בעצי הבשמים ובעשבים, ולכן מן הראוי לברך על עצי בשמים. (וכבר העיר בספר "מעשה חמד" שיש לעיין האם החיד"א מדבר על עצי בשמים, שיש בהם פירות או סובר הוא כדעות שאין צריך לברך דווקא על עצי פרי).

באלג'יר (כפי שמעיד בספר "זה השולחן") הקפידו לברך דווקא על עץ רימונים, מכיוון שפרחי עץ הרימון הינם הפרחים היפים והמיוחדים ביותר, ומפני חביבות והידור הברכה הקפידו לברך דווקא על פרחים שובי לב אלו. בבגדד הקפידו שלא לברך על עץ התמר, כי חלק מעצי התמר אינם מניבים פירות ובגלל שעצי התמר גבוהים וקשה לראות את לבלובם ופריחתם. ויש שכתבו שלא לברך את הברכה על עץ חרובים,

באותה השנה שהעץ אינו מוציא פירות. בספר "שער העין" מספר המחבר, במכתב ששלח למרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שישנם אנשים שלא הולכים במיוחד לראות ולברך את ברכת האילנות, משום שמרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א השיב לו במכתב את סיפור המעשה, וכך מעיד אחיינו של החזון איש, מרן הגר"ח שליט"א: "כך היה העובדה. הלכנו ברחוב יחד בימי ניסן וראיתי מרחוק אילנות מלבלין. ושאלתיו אם לברך, והשיב לי: "אם אתה רואה - תברך", ומזה הבנתי שהוא עצמו אינו מברך, כיוון שהיה כבד ראה ולא ראה את האילנות, וסבירא ליה שאין חיוב להשתדל לראות, כיוון שבגמרא נאמר "הרואה", ומי שאינו רואה - פטור..."

וכבר העירו שישנם ספרים שכתבו במפורש שישנו עניין ללכת ולראות אילנות, כדי לברך את הברכה, אך מו"ר הגר"ח קנייבסקי אמר שהחזון איש לא סבר כך, וכאמור.

רשב"י ז"ע כותב בספרו הזוהר הקדוש (בפרשת בלק) שבתקופת ניסן משוטטות להן הנשמות ויושבות על חומת גן העדן. הנשמות, כך לדברי הזוהר הקדוש, נראות כמו ציפורים המצפצפות ומשוררות להקב"ה, ומתפללות למען בני האדם היושבים בעולם הזה. זאת מפני שבימים אלו עסוקים בני האדם במצוות החג ובמעשים טובים. לאור דברי הזוהר הללו, ביאר הגאון רבי נתן גשטטר שליט"א, רב קרית אגו"י בבני ברק, כי משום כך אנו יוצאים בחודש ניסן לגינות ולפרדסים ומשבחים לאלוקינו על הבריות הטובות, הן הנשמות המתפללות על בני האדם, כשעל ידי ברכותיהם של ישראל מתעלות להם הנשמות וזוכות להיכנס לגן העדן.

ההקשר בין הנשמות לברכת האילנות מופיע כבר בספרי קבלה קדומים וגם הגאון ה"בן איש חי" כותב שברכת האילנות רומזת "על נשמות שמתדבקים באילנות", ולזה אומרים בברכה: "בריות

ובוודאי ששיעור של רבים אינו נדחה מפני ברכת האילנות. "ברוב עם הדרת מלך", וראוי לברך את הברכה במקלות עם. ואמנם, לדעת רוב הפוסקים מעלת "זריזים מקדימים למצוות" עדיפה, ולכן אם הציבור משתתף או מתכוון לברך את הברכה מאוחר יותר או ביום אחר, ראוי להזדרז ולברך את הברכה בהזדמנות הראשונה שלנו.

כשלושה אנשים עומדים יחדיו ומברכים את הברכה, נחשב הדבר ל"ברוב עם", וישנם שכתבו שראוי להשתדל ולברך את הברכה במנין עשרה, כדי לומר לאחריה פסוקים ומזמורים ו"קדיש דרבנן", ויתקנו בזה את הנשמות המגולגלות בעצים באותה העת. יברך את הברכה בשמחה, בכוונה ובקול רם, ויכוון לשבח ולפאר ליוצר האילנות ברוך הוא.

ב"סדר ברכות", שהובא באליה רבה, כתב: "ולעולם ירגיל אדם עצמו להזדרז במצוות, וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק "ושמרתם על המצות" - 'אל תקרי מצות אלא מצוות, מצווה הבא לידך - אל תחמיצנה'. בפרט בברכת האילנות כדאי להזדרז ולברכה במהירות, מ- 3 סיבות: א. בתחילת חודש ניסן הפרחים עדיין מצויים על האילנות, "ולא לאחר עד חול המועד של הפסח כאשר נהגו מרבית העם, שעל הרוב כבר נפלו הפרחים, ושלא ימצא כי אם הציצים, וכל שכן שלא לאחר יותר, אולי כבר גדלו הפירות ונכנס בספק ברכות האם יברך על הפרחים".

ב. סיבה נוספת, שכתבה מוה"ר ח הכהן ז"ל, היא, שהרי אף אדם לא יודע את עיתו ואלו מניעות ועיכובים יהיו מנת חלקו בהמשך החודש.

ג. וסיבה שלישית, המובאת בספר "ברכת האילנות" שהודפס בכלכותא שבהודו, היא שעלינו למהר ולברך את הברכה מיד בתחילת החודש, כדי... לתקן במהירות את נשמותיהם של קרובינו, שאולי מגולגלים דווקא בעץ זה, עליו אנו מברכים את הברכה.

ואלו דבריו: "ישתדל וימהר יחישה, לקיים מצוה זו בימי ניסן ביתר שאת, ולברך ברכה

זו בכוונה עצומה, לתקן את הנשמות המגולגלות בעצי השדה, שיזכו לעלות בהר ה' ולמצוא מנוחה, ויעלה בדעתו שאפשר שיש בעץ נשמות של מקורביו, המייחלים לחסדיו שיתקנם בברכתו ובתפילתו ויתעורר לתשובה כדי שלא יגרמו עוונותיו להתגלגל בדומם, צומח, חי ומדבר".

ושימו לב לדבר מעניין הכתוב שם בספר: שאם חס וחלילה ייגזר עלינו להתגלגל בעצים, אזי כשם שאנחנו משתדלים לתקן את נשמות האחרים, המגולגלים בעצים אלו, כך מן השמים יתנו לנו מידה כנגד מידה וימצאו ל"עץ שלנו", בו תתגלגל (חלילה וחס!!) נשמתנו, יהודים שיברכו על העץ את ברכת האילנות ויתקנו את נשמותינו שלנו המגולגלות בעץ (חס וחלילה...). והוא מסיים וכותב: "ולכן לא יתעצל במצוה זו, הקלה בעיני ההמון, כי לא ידעו מה רב טובה ומה רום גודלה!"

מנהג יהודי בגדד ומרוקו, ג'רבה וצפון אפריקה היה לברך את ברכת האילנות באחד מימי הפסח, מהסיבה שרק בפסח יכלו לכנס את כל הקהל ולברך יחדיו ברוב עם את הברכה. ואמנם מרן ה"בן

איזה ספר מניחים תחת מראשותיו של התינוק בשעה שקוראין לו את השם?

אהרן ישראל יחי', מספר: "זכור לי כשהייתי ילד, כ"ק אבי זצלה"ה "ספי לי כי תורא" (הלעיט אותי כמו שור) דינים והלכות פסוקות בתורת כהנים, יותר מבשאר חלקי הש"ס, אף בעודני רך שלא יכולתי להבין יותר מהלכות פסוקות.

ואולי היה זה מטעם מה ששמעתי מכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שאמר בשם זקני זצלה"ה מקוצק, שהלימוד בסדר קדשים מטהר את המחשבות, ובשם אדמו"ר הרי"ם מגור זצלה"ה אמר שללימוד סדר קדשים צריכין מחשבות טהורות". והוא הכריע ביניהם שלעומת שאדם לומד במחשבות טהורות, בה במדה הלימוד מטהר את המחשבות, ונקל לו טהרת המחשבה בכל פעם יותר.

ולפי"ז מובן שלהתחיל בלימוד תורת כהנים בעוד המחשבות לא טהורות, צריכין לעבודה יתירה להרחיק מעליו בכח כל מחשבת חוץ, ע"י צמצום כל חושיו בעיון ההלכה, וממילא מובן שהתינוקות שלא ידעו ממחשבות לא טהורות, הלימוד בתורת כהנים יאות לפניהם ביותר, ומשמר אותם שלא תיפגם מחשבתם.

”אדם כי יקריב מקם קרבן לה“ (ויקרא א', ב')

בויקרא רבה (ז, ג): "אמר רבי אסי מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים ואין מתחילין בבראשית, אלא שהתינוקות טהורין והקרבתם טהורין יבואו טהורין ויתעסקו בטהורין". וב"כלי יקר" כתב, שבעבור זה ה"א" של "ויקרא" קטנה, שבאה לרמז שהקטנים יתחילו כאן, ולימוד זה הוא בראש כמו ש"א" היא ראש לאותיות.

בספר חסידים (אות תתש"מ): "זה ספר תולדות אדם", מאן רמז כשמשימין הנער בערס וקורין לו שם - משימין ספר של תורת כהנים מראשותיו, וכשמגיע ללמוד שהוא בן חמש, מתחילין לו בספר ויקרא, "אדם כי יקריב מכס" - בכס חלקתי ולא באומות, שבהבל פיהם של תינוקות של בית רבן העולם מתקיים, כמו בזכות הקרבנות, "אל תגעו במשיחי" (דברי הימים א' טז, כב) - בשיחת התינוקות. בעל ה"שם משמאל" (פרשת מקץ - להתחלת חומש של בני

מלח סדומית - האם הוא מופק מים המלח, או מהמלח שה' המטיר על סדום?

שמופק מהים או מהאדמה, אלא מהמלח שהמטיר הקב"ה על סדום ועמורה. לגבי מה שכתב, שהקב"ה המטיר "מלח" על סדום, יש להעיר שבפסוק (בראשית יט, כד) מופיע שה' המטיר רק "גפרית ואש", ולא מוזכר מלח.

אולם בספר דברים (כט, כב) כתוב "גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדום ועמרה אדמה וצביים אשר הפך

ה' באפו ובחמתו", נראה מפסוק זה, שהקב"ה המטיר על סדום גם מלח, (ועי' בחזקוני שם, שפירש על המלה "ומלח" - שנאמר "ותהי נציב מלח"). ובס' מאמרים ברפואה (לרבי רפאל מרדכי מלכי זצ"ל, חכם ורופא בירושלים אביו של רבי עזרא מלכי זצ"ל, עמי קמב) כתב: "שמעתי אומרים, שאשתו

של לוט היא קיימת עד היום והיא נציב מלח, וממנה מביאים מלח לירושלים עד היום הזה, וזהו מלח סדומית שמסמא את העיניים, ונראה דהיינו טעמא, לפי שאשתו של לוט כשהביטה מאחריה וראתה נעשית מלח, אף המלח עצמו היוצא ממנה יש לו אותו טבע ומסמא את העיניים או מזיק לחוש הראות."

”יָקַל קָרְבָנוּ מִנְחָתָהּ בְּמִלְחָה תִּמְלָחָה וְלֹא תִשָּׁבֵית מִלָּח“ (ויקרא ב', י"ג)

בגמ' מנחות (כא). מובא, שהמלח שהביאו לבית המקדש היה מלח סדומית, שנאמר "ולא תשבית מלח", תביא מלח שאינה שובתת [שמצויה בקיץ ובחורף, ומלח סדומית - הים משליכה לאגפיה - רש"י]. גם בגמ' (חולין קה:): מופיעה "מלח סדומית", כטעם לתקנת מים אחרונים, משום "מלח סדומית" המצויה באוכל, שסכנה היא לעיניים.

לגבי זיהוי המקום, שממנו מופקת "מלח סדומית", נראה מדברי המאירי שזה מים המלח הסמוך לסדום. שבגמרא שבת (קח:) מובא שהמים של ים המלח מרפאים את העיניים. ומקשה המאירי: הרי לגבי המלח היוצא מים המלח אמרו שמסמא את העיניים, ואיך אמרינן שמרפא את העיניים? ותירץ שהמים מרפאין אולם המלח מסמא, או שמרפאין את החולה ומסמאין את הבריא כדרך הרבה מהדברים הרפואיים. מבואר מדברי המאירי ש"מלח סדומית" היא מים המלח, (ועי' בס' מזהב ומפז ח"ב עמ' שני"ה שהרחיב בזה).

אולם מצאנו ב' ידיעות מעניינות לגבי זיהוי מלח סדומית, האחת בס' "שלטי הגבורים" (לרבי אברהם הרופא זצ"ל תלמיד המהר"ם מפאדווה - איטליא שס"ב, דף צו.) שכתב שמלח זה אינו מלח

האם ניתן להשיב גזילה ללא ידיעתו של הנגזל? קטן שגזל - האם חייב להשיב את הגזילה?

והאם יכול גזלן לשוב בתשובה כשאינו משיג את הנגזל?

דבר שיש בו צורך לרבים, וכגון התקנת עירוב מהודר בעיר בה התרחשה הגזילה. גזל הגוי - לדעת רוב הפוסקים אין מצוה להשיבו, אלא אם כן ההמנעות מהשבתו כרוכה בחילול ה'. קטן שגזל - צריך להשיב את החפץ לנגזל, אך במקרה שאין חובת השבה על החפץ אלא על תמורתו, פטור הקטן מלשלם אף לאחר שיגדיל; ויש אומרים שבידיני שמים' חייב לשלם כשיגדיל. והגזל פחות משהו פרוטה, אף שעבר על איסור גזל - אינו חייב להשיב את הגזילה.

אף כשהשיב הגזלן את הגזילה, אין מחילתו שלמה עד שיפייס את הנגזל על הצער שגרם לו, וימחל לו. ולאידך גיסא, גזלן שחפץ לשוב בתשובה, ויודע מי הנגזל אך אינו מצליח להשיגו ולהשיב לו את הגזילה - יש שכתב כי אין הדבר מעכב

את מצות התשובה על חטא הגזילה, כיון שהוא נחשב כאנוס; ויגמור בלבו להשיב את הגזילה מיד כשימצא את הנגזל, וישוב בתשובה על חטאו.

[טוש"ע חו"מ שס, שסה, שסו ו-שסז; פתחי חושן גניבה וגזילה פרק ז']

הרב יעקב ברגמן

בפרשת השבוע נאמר הציווי להשבת גזילה: "וְהָיָה כִּי יִחְטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל". כל עוד החפץ הגזול קיים ביד הגזלן כצורתו, חייב להשיבו, ואינו נפטר בהשבת תמורתו. אולם, אם החפץ נקנה לגזלן באחד מ'קניני גזילה' (ראה שו"ע חו"מ שסא), אין חובה להשיב את החפץ עצמו, אלא את תמורתו. וכמובן, אם החפץ אבד או הושחת, גם כן חובה להשיב את תמורתו.

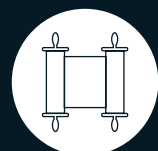
וכל עוד הגזלן חייב בהשבת החפץ, הריהו נחשב כ'שומר' של החפץ, וחייב בתשלומי החפץ גם במקרה שאבד ממנו באונס גמור. ואינו נפטר מאחריותו עליו עד שישוב לרשות בעליו, ויִדְעו בעליו שהשיבו. אולם, אם לא ידעו בעליו שהחפץ נגנב מהם, רשאי להשיבו למקום שממנו גנב.

ובמקרה שאינו משיב את החפץ עצמו אלא את תמורתו, ומתבייש להשיב בידיעתו של

הנגזל - רשאי 'להבליע' את סכום התמורה הדמים בחשבון אחר שיש לו עם הנגזל, או שיתן לאחר שיעשה כן, או יפקיד את הסכום בחשבון הבנק של הנגזל באופן שלא יצטרך להזדהות, וכדומה. הגזל את הרבים ואינו יודע למי להשיב, יממן בתמורת הגזילה

- אלו יסודות לחינוך הקטנים יש בתחילת ספר ויקרא?
- מתי עלולה הקרבת קרבן להחשב אכזריות והשחתה?
- למה דווקא בהמה שהיא סמל החומריות נבחרה להיות קרבן לה?
- מהות עבודת הקרבנות, להקריב עצמו לעבודתו יתברך

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

<< המשך מעמוד 13

דרגות בזה אחר זה, כשהנשמות המגולגלות מהצומח יעלו היישר להתגלגל בן אדם, מבלי צורך להתגלגל בבעל חי. מסיבה זו, מסביר ה"בן איש חי", נוהגים חסידים ואנשי מעשה לברך ברכה זו במניין של עשרה יהודים, כדי שלאחר הברכה יוסיפו פסוקי תורה ויאמרו קדיש, כדי שלימוד התורה והקדיש יוסיפו בעלייתם של הנשמות ובירורם, מן הצומח ולמעלה למעלה. יסודות קבליים אלו קשורים כמובן גם לנושא הארוך של ברכת האילנות בשבת, כאשר ישנם מחכמי הספרדים הכותבים שאין לברך ברכה זו בשבת מפאת בירור הניצוצות הקדושים העולים מברכה זו.

טובות ואילנות טובים", שיברכו עליהם בני אדם ומתקנים אותם. חכמי הקבלה מסבירים, כי אותם אלו המגולגלים בצומח יכולים לעלות ולהתגלגל מן הצומח אל החי דווקא בחדשי ניסן ואייר, סיון ותמוז (כשנשמה המגולגלת בדומם, עולה אל הדרגה הבאה, הצומח, בחדשים אב ואלול, תשרי וחשוון, ונשמה המגולגלת בחי מתגלגלת באדם בחדשי כסליו, טבת, שבט ואדר). כך שהראש לחודשי עליית הצומח הוא חודש ניסן, ולכן, כך כתבו חכמי הסוד, מברכים את ברכת האילנות דווקא בחודש ניסן, כדי לסייע לבירורו של הצומח המתחיל בחודש זה, כשעל ידי ברכת האילנות וסודה יצליחו המברכים להעלות את הנשמות המגולגלות בשתי

"הנני מבקש מחילה ממרן על שהעזתי לומר עליו שלא היה בעל כשרון..."

גודל ענוותנותם של גדולי ישראל

הרב אהרן כהן

"ויקרא אל משה" (ויקרא א', א')

מפסוק זה לומד ה"בעל הטורים", שיש מעלה לאדם שמקטין את עצמו והולך בענווה, וכפי שכתב: א' ד"ויקרא" זעירא, שמשא לא רצה לכתוב אלא "ויקר" כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה, אמר לו הקב"ה להוסיף גם את האות "אלף" וכתבה קטנה.

הרמב"ן באגרת לבנו כותב: "וכאשר תנצל מן הכעס תעלה על לבך מידת הענווה שהיא מידה טובה מכל המידות הטובות שנאמר עקב ענוה יראת ה' וגו'". נוכל ללמוד מכאן כמה גדולה ועצומה היא מידת הענווה. מסופר על ת"ח אחד שהיה משגיח בישיבה. הלה הגיע לנאמן ביתו של מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א, הגאון רבי אליהו מן שליט"א ובקשה בפיו, הוא מאד רוצה להיכנס למרן ולבקש ממנו מחילה על שהעליב את מרן בפני תלמידיו. והיות ועכשיו חלה בנו הקטן בן השמונה במחלה מסוכנת, הוא חושש שבעקבות אותו אירוע נקלע לצרה זו, לכן הוא רוצה לפייס את מרן. הוסיף וביקש אותו משגיח, שר' אליהו מן ילך בעצמו ויספר למרן רבי חיים קנייבסקי, היות והוא מתבייש לגשת בעצמו ולספר את מה שקרה.

השיב לו הגאון רבי אליהו מן, שאינו יכול להציע דברים כאלו לפני מרן, אלא כדאי שיעלה את הדברים על הכתב והוא יכניס את זה לפניו, וכך יראה מרן את ההתנצלות. עשה המשגיח כדבריו והחל לכתוב את אשר על לבו: "לפני זמן רב דיברתי לפני הבחורים בישיבה, שהנני משמש כמשגיח שלהם, וכדי לזרזם שילמדו בהתמדה רבה, אמרתי להם שיקחו מוסר השכל

ממרן הגר"ח קנייבסקי שבצעירותו היה חלוש בכשרון, וכיום הינו גדול הדור, ועתה הנני מבקש מחילה ממרן, על שהעזתי לומר עליו שלא היה בעל כשרון".

כשראה מרן הגר"ח את הדברים, הגיב ואמר שאינו מסכים לסוף דבריו שעתה הוא בעל כשרון, כי גם היום איננו בעל כשרון, ואין לו על מה למחול, והוסיף מרן הגר"ח שאביו מרן הסטייפלר זצ"ל ראה פעם באיזה ספר, שהיה כתוב שם שהחזו"א בצעירותו לא היה בעל כשרון, והסטייפלר כתב והגיה בשולי הגיליון, "זהו שקר והוצאת שם רע!" הוסיף מרן הגר"ח ואמר ששם היה שקר, מצד מה שנכתב שלא היה בעל כשרון בצעירותו, וכאן הוא שקר, שהלא גם עכשיו איננו בעל כשרון.

מרן רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

המשגיח ששמע את תגובתו של מרן הגר"ח, עדיין לא היה רגוע, שהרי מרן לא אמר שהוא מוחל לו על דבריו, אלא סה"כ כתב שאינו בעל כשרון כלל, ולכן הוא לא העליב אותו, וא"כ אין לו על מה למחול. היה המשגיח שרוי בעצב גדול, על שמרן הגר"ח לא אמר מפורשות שהוא מוחל לו. כשראה רבי אליהו מן את המשגיח בצער, החליט ללכת עם המכתב למורו של מרן הגר"ח קנייבסקי, הגאון הגדול מרן רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל.

כשעבר על המכתב, אמר לו מרן הגרמ"ל ליפקוביץ: "ר' חיים היה בעל כשרון גדול גם בנערותו, והיה אהוב על הכל!" הלך הגאון רבי אליהו מן למרן הגר"ח קנייבסקי וסיפר לו מה ששמע מפי מרן הגרמ"ל ליפקוביץ, מיד אמר לו מרן הגר"ח: "אני מוחל לו, ולילד יהיה בעז"ה רפואה שלימה!" וכך הוה.

איך אפשר לכבות אש שנדלקה ממכת ברק?

הרב צבי וינברג

"ונתנו בני אהרן כהן על המזבח" (ויקרא א', ז')

כתב רש"י: אע"פ שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט. וכ"כ הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין פ"ב ה"א): מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד, שנאמר "אש תמיד תוקד על המזבח", אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט, שנאמר "ונתנו בני אהרן כהנים אש על המזבח". והנה בפירוש המשניות (שבת פ"א מ"א) כתב הרמב"ם: שכיון שמצוה להביא אש מן ההדיוט, היתה מדורה בבית המקדש במקום שנקרא "לשכת בית המוקד", ולשם היו מכניסים את העצים והיו מדליקים אותם במדורה, והיו מעלים את העצים על המזבח כשהם דלוקים. דבר נפלא כתב בס' יפה מראה (לרבי שמואל אשכנזי ז"ל אגדות

ירושלמי שביעית פ"ו אות ג') וז"ל: "ושמעתי כי כשתיפול אש מן השמים [ברק] ברעם ורעש, כמו שיקרה לפעמים ביום הגשם, אם יאחז באיזה דבר לא יוכל לכבותו אלא א"כ יביאו מאש הנמצא אצלנו ויניחו אצלו.

ואם אמת הדבר הזה, יש לבאר על פי זה את ענין הבאת אש מן ההדיוט למזבח, שהכוונה בזה שכדי שיראו כולם שהאש היורדת מן השמים על המזבח אינה ממין האש היורדת ביום הגשם, שהוא טבעי מבקיעת הענן כנודע, אלא היא אש מושגחת ומחודשת ומעולה מזה, ולכן מצוה להביא מן ההדיוט להניח אצלו כדי שיראו שאפילו שמביאים אש מבחוץ זה לא נכבה, ע"כ.

(קב ונקי)

למעלה מ-3,000 אברכים נרשמו למחזור השלישי של תוכנית 'קנין הלכה' מבית 'דרשו'

הלימודים יתחילו בר"ח אייר, והמבחן הראשון יתקיים בעז"ה בסוף חודש תשרי הבעל"ט

יכולים להשתתף בתוכנית מבלי שיקבלו מלגות, כש'דרשו' מעניק להם את כל הכלים הנדרשים להשתתפות בתוכנית, כולל שליחת חוברות 'מראי מקומות' ללא תשלום מדי חודש, שליחת הזמנות למבחנים החצי שנתיים, מתן ציונים על המבחנים וכמובן תעודה שתינתן למסיימים בהצלחה בסיום התוכנית."

במקביל לפתיחת המחזור השלישי של התוכנית, יעברו המצטיינים

מבין משתתפי המחזור השני, לשלב ב', שהצטרפות אליו מתאפשרת רק לנבחנים שעברו בהצלחה את השלב הראשון שנמשך כחמש וחצי שנים, וקיבלו ציון גבוה מ-90 אחוזים ברוב המבחנים שנערכו עד כה. משתתפי המחזור הראשון שהעפילו לשלב ב', מסיימים את השתתפותם בתוכנית במבחן האחרון שיערכו בסוף חודש ניסן בעז"ה.

ב'דרשו' מזכירים את הדברים שאמר בהזדמנויות קודמות הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א, המלווה את התוכנית מאז הקמתה ומפקח

עליה לאורך השנים, לפיהם תוכנית 'קנין הלכה' חוללה מהפך של ממש בכוללי ההלכה, כשהנחילה את לימוד ההלכה העיוני לכלל הלומדים, באופן מסודר ובלמוד עקבי של סימן אחר סימן, תוך הימנעות מדילוגים על סימנים או סעיפים פחות מעשיים, כפי שהיה מקובל יותר בעבר: "לימוד הלכה בצורה מסודרת בלי דילוגים ובלי פשרות, זה המפתח לכך שהלומדים יקנו קנין גדול בהלכה, ויוכלו לזכור את הנלמד לאורך שנים בעז"ה", מסכם הגרמ"ש קליין שליט"א.

יעקב א. לוסיגמן

היקפים חסרי תקדים בהרשמה למחזור השלישי של תוכנית 'קנין הלכה' מבית 'דרשו': למעלה מ-3,000 אברכים הגישו בקשה להצטרף לתוכנית, כ-2,800 מתוכם בארץ הקודש, ומאות נוספים מעבר לים.

תוכנית 'קנין הלכה' יצאה לדרך לפני כ-11 שנים, בברכתם

ובהכוונתם של מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, ויבלחט"א מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א.

תוכנית 'קנין הלכה' של דרשו גרמה למהפך של ממש בכוללי ההלכה, כשהנחילה את התוכנית ללימוד ההלכה העיוני לכלל הלומדים.

הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א, הוא זה המלווה את התוכנית מאז הקמתה ומפקח עליה לאורך השנים, מתווה את דרכה ומכריע בכל שאלה שמתעוררת לגבי תכני הלימוד, סדרי הלימוד אופי השאלות, חוברות ה'מראי מקומות' שיצא שמן לשם ולתהילה בכל היכלי התורה ועוד.

משתתפי המחזור השלישי בתוכנית 'קנין הלכה', יתחילו בלימוד הלכות שבת בר"ח אייר בעז"ה, ויתכנסו לעריכת המבחן הראשון בסוף חודש תשרי הבעל"ט. המבחנים הבאים ייערכו אי"ה בהפרש של חצי שנה, בסוף החודשים ניסן ותשרי.

ב'דרשו' מציינים כי היקף ההרשמה לתוכנית הכה את התחזיות האופטימיות ביותר: "אמנם לא כל הנרשמים יוכלו להצטרף למסלול המלגות בתוכנית, אך עם זאת, לומדים המעוניינים בכך

איזה דמיון יש בין חלונות ישיבת וואלוזין לחלונות בית הכנסת לדרמן?

הרב צבי וינברג

וידועה הקפדתו של מרן הסטייפלר זצ"ל על דברים שיש בהם צורת שתי וערב, אף שאין הכוונה בהם לשם ע"ז, כמובא בספרי תולדותיו והנהגותיו.

וראה בס' ארחות רבינו (ח"ג עמ' פז אות סב) שסיפר הגרמ"ק קניבסקי שליט"א שאביו הסטייפלר זצוק"ל אמר בשם הגאון הגר"ח ואלוזינר זצ"ל שביהכ"נ שיש בו איזו צורה שדומה לשתי וערב, התפלה אינה עולה בה.

ובביהמ"ד של ואלוזין המסגרות של החלונות היו עשויים בשפוע כדי שלא יראו כשתי וערב וכן בביהכ"נ לדרמן לא היו פסי החלונות מכוונים. [ראה תמונות מצורפות]

(קב ונקי)

האוכל דבש בידי - האם צריך ליטול ידיים?

רדיית דבש בשבת • דבש דבורים או קני סוכר • נטילת ידיים לדבר הטבול בדבש או בסוכר

חלקו רבי אליעזר וחכמים על כוורת דבורים, אם נחשבת מחובר כמו קרקע או לא.

רבי אליעזר דורש מפסוק, שנאמר על יהונתן בן שאול המלך, שטבל מטהו ביערת הדבש, הרי שהמקרא משהו את הדבש ליער, והתולש דבש בשבת חייב חטאת כדין קוצר, וחכמים סברו שאינה

חכמים. והכל מיושב גם הטעם של חכמים וגם ביאור הפסוק. דין מאכל שטיבולו במשקה כאשר אוכל דבש בידי - נחלקו הפוסקים אם צריך נטילת ידיים משום דבר שטיבולו במשקה, ודבש דבורים הוא אחד משבעה משקים, לשיטתו שהאוכל דבש בידי - צריך נטילת ידיים משום דבר שטיבולו במשקה, ודבש דבורים הוא אחד משבעה משקים, לשיטתו שהאוכל דבש צריך נטילה - יובן למה יהונתן טבל את מטהו והכניס דבש לפיו ולא לקח בידי, כיוון שאם יקח בידי יתחייב נטילה, לכן טבל את מטהו. אך כל זה כאמור, לפי שיטת רבי אליעזר שפירש את הדבש של יהונתן בדבש דבורים. אך לפי חכמים שפירשו בקני סוכר כבר ביאר המשנה ברורה (סי' קנ"ח סקי"ד) שמרקחת המטוגנת בסוכר - אין צריכה נטילה, שדין סוכר כדין מי פירות, שאינם משבעה משקים וא"צ נטילה, וכל זה נראה בכוונת הפמ"ג סוף סי' תע"ג ועי"ש היטב.

ענה נבאר ההלכות היוצאות למעשה:
א. רדיית דבש בשבת

הרודה דבש בשבת - אינו חייב חטאת, אבל אסור מדרבנן, וכן פסקו הרמב"ם והשו"ע.

ב. נטילת ידיים למאכל הטבול בדבש

האוכל מאכל הטבול בדבש דבורים - צריך לנטילת ידיים. בטנים ושקדים המצופים בדבש קרוש - א"צ נטילה, שכשהדבש קרוש נחשב אוכל, משנ"ב (סי' קנ"ח סקי"ד).

ג. האוכל דבש אם צריך נטילה

האוכל דבש באצבעו - שיטת הט"ז שצריך נטילה, והמג"א חולק, והמשנ"ב סי' קנ"ח בשעה"צ ס"ק ל"ג צדד להקל שאינו צריך נטילה.

ד. מאכל הטבול בסוכר א"צ נטילה

האוכל מרקחת בסוכר - א"צ נטילה, כיון שדינו כמו פירות ולא כמשקה.

כקרקע, אבל אסור לרדות ממנה דבש בשבת מדרבנן, שנראה כתולש, וכן פסקו הרמב"ם (פכ"א מהל' שבת ה') והשו"ע (סי' שכ"א סי"ג), ולא נתבאר בגמ' כיצד פירשו חכמים את הפסוק. הנה רש"י בשמואל א' פי"ד פי' יערת הדבש שתרגום קני סוף יערא, ויערת הדבש זהו קני סוכר שיש בהם מתיקות, וע"ז נאמר בשיר השירים אכלתי יערי עם דבשי שזהו קני סוכר. במבט ראשון, יש להתפלא שרש"י מפרש אחרת מהמבואר בסוגיא, שמדובר בדבש דבורים.

אך מצאנו לפרי מגדים (סוף סימן תע"ג), שהמתיק את הסוגיא יותר מדבש, וביאר שרבי אליעזר פי' את הפסוק בדבש דבורים, לפיכך דרש, שדבש בכוורת דינו כקרקע, אכן חכמים פירשו את הפסוק בקני סוכר, ורש"י בשמואל פי' ע"פ ההלכה שנפסק כמו

חבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד על 'הדף היומי' ו'הדף היומי בהלכה'

חייג עכשיו: 02-560-9000

ערב פסח לאחר חצות היום נזכרת שעדיין לא נטלת ציפורניים, מה עושים?

האם מותר להפעיל מכונת כביסה לפני חצות היום בער"פ בידיעה שפעולתה תסתיים רק אחה"צ ומה לגבי צחצוח נעליים לאחר חצות • קובץ הלכות מצויות לערב פסח

הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

ערב פסח איסור מלאכה

משום שעל זה אין קפידה, ואין צריך לשאלו כלל. (שו"ת שיבת ציון סימן י', ובעל שבט הלוי זצ"ל).

מכירת יין לעכו"ם

• אלו שיש להם יין שאינו כשר לפסח, או שיש חשש שהשתמשו בו באמצע השנה ולא נזהרו בו מחמץ, דמוכרו לעכו"ם, אינו נחשב ליין נסך, אע"פ שיש בו בעלות עכו"ם, היות שבפועל היה מונח ברשות ישראל, וראה שעכו"ם לא נגע בו כלל במשך ימי הפסח, וכמבואר במשנה (ע"ז ס"א). המטהר יינו של עכו"ם וכו'.

מכר חמצו לגוי ומצאו בפסח

• המוצא חמץ בפסח, מבואר בשו"ע (ס' תמ"ו א'), ביו"ט כופה עליו כלי, ובחוקה"מ שורפו, אולם אם מכרו כל חמצו לגוי כנהוג, ומצאו בפסח, היות שאין זה שלו רק של העכו"ם, לא ישרפנו היות שזהו של עכו"ם, רק יניחנו בתוך הארון יחד עם שאר דברי החמץ שמכרו לעכו"ם (בעל "שבט הלוי" זצ"ל), ויש סוברים שראוי לשרפו ולא לסמוך על המכירה, שאולי חסר בסמיכות דעת במכירה, ומצד חשש גזל עכו"ם יש להסדיר עמו ולהתפשר ע"י הרב המוכר (הגר"נ קרליץ שליט"א).

חבילת חמץ שהגיעה בדואר

• שאלה: בר"ח אייר קיבל חבילה מבית חרושת (לאחר ששלח להם מוצר פגום), והתברר שהחבילה היתה מונחת ברשות הדואר במשך שלושה שבועות, האם נאסר תוכן החבילה משום חמץ של יהודי שעבר עליו הפסח?

תשובה: עלינו לברר שלושה דברים:

- א. מי נחשב הבעלים על החמץ בפסח?
- ב. האם הבעלים מכרו את החמץ?
- ג. האם מועילה המכירה של הבעלים?

א. אדם השולח חבילה בדואר כל זמן שלא הגיעה לכתובת המקבל עדיין השולח נחשב לבעליה, היות שהמקבל לא עשה בו שום קנין, ועוד, אם נאבד בדואר השולח צריך לשלוח חבילה שנייה.
ב. לפ"ז מכיון שבית החרושת הוא הבעלים של החמץ, עליו למכור את החמץ. ובנד"ד התברר שעשה מכירת חמץ, ונעשתה על ידי בד"ץ ירושלים כדת וכדין, ועוד הוסיפו בשטר שהמכירה חלה על כל החמץ שיש להם בין ברשותם, בין באויר, בין על הים, ובכל מקום שהוא, וא"כ הרי זה חמץ של גוי שעבר עליו הפסח ומותר לאכלו.
ג. יש לדון האם מהני מכירתם או שמא זה נחשב כמו אינו ברשותו, כיון שהדואר לא היו מחזירים את החמץ לשולח (וכעין שמצינו גזל ולא נתייאשו הבעלים, שניהם אינם יכולים להקדש, זה משום שאינו שלו וזה משום שאינו ברשותו), ומסתבר שכיון שהדואר הם שלוחים של השולח (ולא מחזירים להם משום שזה סדר עבודתם ושליחותם), עדיין נחשב הדואר לשומר של השולח, וקי"ל יד שומר כיד בעלים, ויכול הבעלים למכור את החמץ שמונח ביד הדואר (הגר"נ קרליץ שליט"א).

(מים חיים)

• בערב פסח אחר חצות, אסור לעשות מלאכה, מפני שזה זמן שחיטת קרבן הפסח, וביום שמביאים קרבן הוא כיום טוב, ואפילו בזמן הזה שאין קרבן, האיסור במקומו עומד (שו"ע סי' תס"ח ומשנ"ב).

• כל מלאכה שמותר לעשותה בחול המועד, כגון דבר האבד או שעושה מעשה הדיוט ולא מעשה אומן, ועושה לצורך המועד, או לצורך ילדים קטנים וכד', מותר לעשותו בערב פסח.

תספורת

• אסור להסתפר לאחר חצות, והאיסור הוא בין על גילוח הראש ובין על גילוח הפנים. ורק ע"י עכו"ם אפשר להקל (משנ"ב שם).

כביסה

• אסור לכבס בגדים לאחר חצות, וע"י עכו"ם מותר. להפעיל מכונת כביסה זמן קצר לפני חצות היום, מותר, אף על פי שהמכונה תמשיך ותכבס לאחר חצות, מאחר שאת מלאכת הכיבוס אין עושה האדם עצמו (אחרונים).

נטילת ציפורניים וצחצוח נעליים

• שכח ליטול צפרניו קודם חצות, יש להקל ולהתיר לו ליטלם, אפילו ע"י עצמו, או ע"י אחר בחינם. וכן עדיף לצחצח מנעליו לפני חצות (לחשוש לאלו השיטות שמחמירין בזה בחוקה"מ) ואם לא עשה כן לפני חצות, יכול לצחצח לאחר חצות היות שהרבה מקילין לצחצח בחוקה"מ.

גיהוץ

• מותר לגהץ בגדים לצורך החג לאחר חצות אבל אסור לעשות בהם קיפולים חדשים (כמו בחוקה"מ. וע"י משנ"ב סי' תקמ"א ס"ק ט', וע"ע אורחות רבנו ח"ב עמ' נ"ו).

תיקון בגדים

• מותר בערב פסח לתפור ולתקן בגדים שנקרעו וכן כפתורים שנפלו, ואפילו מעשה אומן, ואפילו לצורך חברו, בתנאי שיעשה את המלאכה בחינם (משנ"ב סי' תס"ח סק"ח).

כתיבה

• מותר לכתוב חידושי תורה. וכן מי שצריך לכתוב בחוקה"מ, כגון לכתוב צ'קים או הפקדה לבנק (באופן המותר בחוקה"מ) ולא הספיק להכין מקודם, עדיף שיכתוב בערב פסח אחר חצות, מאשר בחול המועד.

• מכירה וקניה - לצורך המועד מותר.

ביעור חמץ

הדר בדירה שכורה

• אדם הגר בדירה שכורה אפילו אם יש סעיף מפורש בחוזה שלא ישכיר את הדירה או חלק ממנה לאדם אחר בלא ידיעתו, מ"מ יכול השוכר להשכיר חדר שלם לעכו"ם למשך ימי הפסח,

ההגרלה הגדולה של ארגון 'אחינו'

50.000 ש"ח ומתנה מיידית בשווי 1.700 ש"ח

לדוגמא:

מתנה בשווי 1.700 ש"ח
 מסלול מס' 10

בתרומה נ"ס 46 ש"ח לחודש 24X חודשים סה"כ 1.104 ש"ח
מקבלים מתנה בשווי 1.702 ש"ח

סט 'משנה ברורה' מהודר, 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו', ספר 'חפץ חיים', 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים, קערת ליל הסדר מְקַפָּף בשילוב עץ, גביע יוקרתי מְקַפָּף, כף הגשה לעוגה מְקַפָּף, 15 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
 מסלול מס' 1

בתרומה נ"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים מתנה בשווי 320 ש"ח

סט 'משנה ברורה' מהודר בהוצאת 'דרשו', כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מאות צעירים זוכים להצטרף לספסלי הלימודים בהיכלה של תורה ע"י ארגון 'אחינו', הן בפעילות של קירוב רחוקים והן בפעילות נרחבת בקירוב קרובים. ארגון 'אחינו' בשיתוף עם ארגון 'דרשו' מזמינים אותך, להיות שותף בזיכוי הרבים ובזכויות לדורי דורות.

בתרומתך לארגון 'אחינו' הנך זוכה להיות שותף בפעילות הקודש, זוכה מיידית במתנות של ספרי 'דרשו' שכבשו את עולם התורה, ובמתנות נוספות.

מתנה בשווי 1.207 ש"ח
 מסלול מס' 9

בתרומה נ"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 800 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
 קערת ליל הסדר מְקַפָּף בשילוב עץ
 10 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.207 ש"ח

מתנה בשווי 1.182 ש"ח
 מסלול מס' 8

בתרומה נ"ס 39 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 780 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 ספר 'דרש דוד מועדים'-פסח
 קערת ליל הסדר מְקַפָּף בשילוב עץ
 10 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.182 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול מס' 7

בתרומה נ"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 700 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מְקַפָּף
 כף הגשה לעוגה מְקַפָּף
 סכין לחלות מְקַפָּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
 מסלול מס' 6

בתרומה נ"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 486 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 גביע יוקרתי מְקַפָּף
 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
 מסלול מס' 5

בתרומה נ"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 450 ש"ח
מקבלים:
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 גביע יוקרתי מְקַפָּף
 כף הגשה לעוגה מְקַפָּף
 סכין לחלות מְקַפָּף
 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 594 ש"ח

מתנה בשווי 533 ש"ח
 מסלול מס' 4

בתרומה נ"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 כף הגשה לעוגה מְקַפָּף
 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 533 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
 מסלול מס' 3

בתרומה נ"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 ספר 'חפץ חיים'
 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
 סכין לחלות מְקַפָּף
 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 514 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח
 מסלול מס' 2

בתרומה נ"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 סכין לחלות מְקַפָּף
 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 508 ש"ח

להשתתפות בהגרלה מוקד 'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

שמחת יום טוב מושלמת

- מדוע בזמן הזה שמקדשים החודש על פי חשבון, עושים יום טוב שני?
- כיצד מברכים בו, בזמן שברור שאינו יו"ט? והאם יו"ט שני הוא תקנת חכמים או מנהג?

מזעד לדוד^{ספר}

מאמרים, חידושים וביאורים, בסוגיות המועדים, מאירי עינים ומשובבי נפש, המעניקים שמחת יום טוב מושלמת, עיון למדני בשפה ברורה ונעימה.

מאת רבי דוד הופשטטר שליט"א

עכשיו בחנויות הספרים
להזמנות - 02-5609000 | הפצה ראשית - ספרי אור החיים

הרה"ג אליהו חיים פנחסי שליט"א
מחבר הספר "הכשרות למעשה"

כשרות המוצרים לפסח

מוצרי נייר

מוצרי נייר [מפיונים, נייר מגבת וכדומה] - יש בהם חשש חמץ, משום שמכילים בדרך כלל עמילן שמקורו לא ידוע, ולכן נייר הבא במגע עם אוכל חם או רטוב, יש להקפיד לקנותו עם הכשר לפסח, ואף שיש מקילים מפני שלכאורה החמץ נפסל מאכילת כלב, מכל מקום אפשר שאין החמץ עצמו נפסל, אלא שעכשיו, כשהוא בתוך הנייר, אינו ראוי לאכילת כלב.

כלים חד פעמיים

כלי פלסטיק חד פעמיים [צלחות, סכו"ם וכדומה] - אין בהם חשש חמץ, אך בכל זאת היות ומשתמשים בהם למאכל, ראוי לקנותם עם הכשר לפסח, שבזה ידוע בבירור שהקפידו במקום הייצור ובעת האריזה שלא יכנס לתוכם חמץ, וכן הדין, שיש להחמיר בכוסות נייר המשמשים לשתיה חמה. וכן הדין בכוסות חד פעמי העשויות מ"קלקר".

כפפות חד פעמיות - לטקס

כפפות חד פעמיות - ברובן יש עמילן שמקורו לא ידוע. ולכן אם נוגעים עם הכפפות בדברי מאכל, יש לרכוש כשר לפסח.

מוצרי ניילון

שקיות אוכל ומפות שולחן - נכון לקנותם עם הכשר לפסח, מחמת חשש חמץ בשעת האריזה. וכן, לעיתים מוסיפים בהם עמילן שיש בו חשש חמץ.

משחת שיניים

משחת שיניים ומי פה - מעיקר הדין אינם צריכים כשרות לפסח, היות ואף אם מעורב בהם חמץ כגון סורביטול, הרי הוא נפסל מאכילת כלב. מכל מקום, הוראת הפוסקים להחמיר לכתחילה לקנותם עם הכשר מיוחד לפסח, היות וכל שימוש ע"י הכנסתם לפה, וישנם סוגי משחות שאינם בגדר "פסול מאכילת כלב", לכן טוב להחמיר.

חומר כביסה

חומרי כביסה למיניהם [מלבין, מרכך] - אין צריך להקפיד שיהיו נקיים מחשש חמץ. וכן הדין לעניין חומרי ניקוי לרצפה.

לקראת שבת מלכתא

ניתן להשיג את העלון 'לקראת שבת' בגירסה המודפסת, במוקדים ברחבי הארץ כדלהלן:

ירושלים

- גל פז' - רח' מלכי ישראל 5 גאולה.
- ישיבת מיר בבנין המרכזי - רח' בית ישראל 3.
- פיצוחי כהן - רח' חזון איש 28 רמת שלמה.
- משרד 'דרשו' - רח' הקבלן 45 הר נוף.

בני ברק

- גל פז' רח' רבי עקיבא 88.
- היימ"ש מרכז הסלולר ב"ב:
- רח' חזו"א 23.
- רח' ירושלים 22.
- רח' עזרא 32.
- ספרי 'אור החיים' - רח' נחמיה 28.
- פוטו ציון - רח' רבי עקיבא 144.

בית שמש

- ספרי 'אור החיים' - רח' נחל ניצנים 3.
- ישיבת "תורת חיים" - רח' אור שמח 17.

ביתר

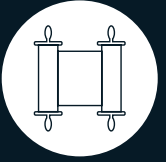
- ביהמ"ד קארלין - רח' פחד יצחק 5 גבעה B.
- שטיבלאך אלאמין - רח' נדבורנא

קרית ספר

- מקווה אבני נזר - רח' אבני נזר 18.
- ישיבת 'אחינו' לצעירים - רח' נודע ביהודה 40.
- חנות 'הכל בו לשבת' - רח' מסילת יוסף 7.
- רח' שערי תשובה 4 (ישיבה).

אלעד

- ישיבת הר"ן - רח' יהודה הנשיא 9.
- ביהכ"ס מאור שרגא - רח' אבן גבירול 24.

האם ברכת ה'שְׁנִיץֵל' היא תמיד 'שהכל'? האם יש מאכל נוסף שברכתו 'מזונות' מלבד חמשת מיני דגן ואורז? ומה מברכים על מאפה העשוי מקמח חיטה ומקורנפלור?

ברכה על תערובת משני מינים

- תערובת של שני מאכלים שברכתם שונה, ואחד מהם הוא מחמשת מיני דגן - חטה, שעורה, שובלת שועל, כוסמין ושיפון - ברכתה 'מזונות'. דין זה אמור רק כאשר הדגן נועד למאכל או לנתינת טעם בתערובת; אך אם הוא משמש רק כחומר מייצב וכדומה - דינו ככל המינים.
- 'שְׁנִיץֵל' המצופה בקמח מצה או בפירורי לחם - ברכתו 'שהכל'; ברם, כאשר הציפוי עשוי כשכבה עבה בעלת נפח או טעם משמעותיים - יש שהורו להפריד מעט מהציפוי ולברך עליו 'מזונות', ויש שהורו לפטור את הציפוי בברכת 'מזונות' על מאכל אחר.

ברכה על גרגירי דגן

- אין חשיבות למיני דגן אלא כשהם נאכלים בצורתם החשובה, כלומר, מאפה או תבשיל. אך הכוסס גרגירי דגן הראויים לאכילה בעודם שלמים, שלא נחתכו ולא נטחנו - מברך 'האדמה'.
- גרגירי דגן שנחתכו והתבשלו, או גרגירים שלמים שנמעכו היטב בבישול, או שנדבקו (מעט) יחד על ידי הבישול, כמצוי בגריסים שב'חמין' - ברכתם 'מזונות'.
- גרגירי דגן שצורתם או טעמם השתנו באמצעות חום ואדי חום - נחלקו הפוסקים אם ברכתם 'מזונות', 'האדמה', או 'שהכל'.

ברכת האורז

- האורז, ברכתו 'מזונות'. ויש שחוששים שמא האורז שבימינו אינו האורז שעליו דיברו חז"ל, ולכן נוהגים שלא לאוכלו אלא בתוך סעודת פת, או לפטורו בברכות על מאכלים אחרים.
- כאמור, ברכת האורז היא 'מזונות', אולם אינו חשוב כחמשת מיני דגן, ולכן ברכתו האחרונה אינה 'על המחיה', אלא 'בורא נפשות'. וכן אם אפו ממנו לחם, אין מברכים עליו 'המוציא' וברכת המזון.
- יש אומרים שברכת האורז 'מזונות' אף כשהגרגירים שלמים, אך לדעת ראשונים רבים, וכן פסק הרמ"א, אין ברכתו 'מזונות' אלא כשנמעך על ידי הבישול.
- לדעת כמה ראשונים, וכן פסק בשולחן ערוך, מלבד חמשת מיני דגן ואורז אין מין נוסף שברכתו 'מזונות'. אולם, לדעת ראשונים רבים, ישנם מינים נוספים המזינים כמיני דגן וברכתם 'מזונות'.
- מאפה המיוצר מקמח שאינו מחמשת מיני דגן, כגון קמח תירס (- קורנפלור) וקמח תפוחי אדמה - ברכתם 'שהכל'. ואף פת העשויה מקמחים אלו, ברכתה 'שהכל'.
- תפוח אדמה ברכתו 'האדמה'. ויש שנהגו לברך עליו 'שהכל'. ויש מפוסקי זמננו שכתב שלמעשה אין לחשוש כלל למנהג זה, ויש לברך על תפוחי אדמה 'האדמה'.

ברכה אחרונה על עוגות ותערובות שונות

- מאכל מקמח דגן המעורב בקמח אחר - אין לברך עליו ברכת המזון ועל המחיה אלא כאשר הכמות היחסית של הדגן, מתוך הכמות הכוללת שאכל בכדי אכילת פרס, היא 'כזית'.
- יש שכתבו כי הכלל האמור אינו חל רק על תערובת שני קמחים, אלא בכל תערובת שהיא של מיני דגן עם מינים אחרים, ולכתחילה יש להחמיר כדבריהם; וכן הורו פוסקי זמננו, שיש להחמיר בדבר. וכשיש חלקים בתערובת שאינם מקשה אחת עם הדגן, כמצוי בעוגות שונות עם מילוי, וכן במקרה שחלקי התערובת לא נאפו ולא התבשלו יחד, לכל הדעות אין לברך 'על המחיה' אלא באופן הנ"ל.

האם מותר לשתות מיץ שהצטבר בתחתית צלחת של סלט פירות?

והאם מותר להניח פרוסת לימון בכוס תה?

הרב משה גרין

סחיטת פירות אסורה בשבת כתולדה של מלאכת 'דש'. יש שהסחיטה אסורה מן התורה, ויש שאסורה מדרבנן. וגזרו חכמינו ז"ל שלא לשתות משקה שיצא מהפרי בשבת עצמה, אף אם הפרי נסחט מאליו ולא בידי אדם, מחשש שאם יהיה מותר בשתייה, יכשלו בסחיטתו 'בידים' על מנת לשתותו.

וחילקו חז"ל בין סוגים שונים של פירות: זיתים וענבים, אשר רובם מיועדים לסחיטה, לייצור שמן ויין, אסור בכל אופן לשתות את המיץ היוצא מהם. ופירות שרובם מיועדים לאכילה - אם הביאם לביתו על מנת לסוחטם, או שהביאם לביתו ללא כוונה ברורה - אסור לשתות את המשקה היוצא מהם, אך אם הביאם לביתו על מנת לאוכלם, מותר לשתות את המשקה היוצא מהם

מאליו. ונחלקו הפוסקים בנוגע לפירות הדר בזמננו, אם דינם כזיתים וענבים, או כשאר פירות.

אולם, מיץ שיצא מסלט פירות והצטבר בתחתית הצלחת שבה מונח הסלט, מותר לשתותו בכל אופן, כיון שהוא נחשב כחלק מהסלט ודינו כאוכל. ויש שהורה שאם נותרה כמות 'חשובה' של מיץ לאחר גמר אכילת הסלט, אינו נחשב כאוכל אלא כמשקה, ודינו כנ"ל.

ואם הניח פרוסת לימון בכוס תה (בכלי שלישי) ויצא ממנה מיץ והתערב בתה, כיון שהמשקה מתערב בדבר אחר מיד עם צאתו מהפרי, לא נאסר; אך כמובן, אסור לסחוט את הלימון 'בידים'.

[שו"ע שכ, א, ומשנ"ב א, ג ר"ו; ביאורים ומוספים דרשו, 2 4; חזו"א

או"ח נב, יט; ארחות שבת ד, כו-ל, ובהערות]

קוביות קרח: כל מה שצריך לדעת ולהזהר בשימוש בקרח בשבת

כהמשך לדינים שהובאו מדיני סוחט מובא פרק זה של הפשרת קרח בשבת

הרב יצחק פוליטנסקי

ריסוק קרח

כשמוציא קרח מהמקפיא כדי לקרר משקה או אוכל בנתינתו, צריך להזהר שלא לרסקו בידיים או בכלי כדי למהר הפשרתו, ובטעם איסור זה נחלקו הראשונים, לדעת חלק מהראשונים איסור זה נכלל בגזירה שאסרו חכמים על סחיטת פירות, שבדומה לפירות כאשר מוציא בסחיטתו נוזלים

ריסוק איגלו או שלוק

כאשר מוצץ משקה איגלו או שקית שתיה כשהם קפואים, יזהר שלא לרסקם כדי שיהפכו לנוזלים, אלא מוצץ כהרגלו, אך יכול בתוך כדי מציצה לרסק בשיניו כדרך אכילתו והדבר מותר.

קרח שנמס מאליו

לכתחילה לא יניח קרח או משקה קפוא בתוך כלי ריק וישתה את הנוזלים שיצאו ממנו, אך במקום הצורך יש לסמוך על המקילים שהתירו בכך.

קוביות קרח בתוך שתיה

מותר לתת קוביות קרח בתוך משקה כדי לקררו ואין בכך כל איסור כשהקרח נמס מאליו לתוך הנוזלים, כיון שמעט הקרח שנמס כל רגע מתבטל בתוך הנוזל שכבר קיים בכלי ומותר.

קירור ויסקי בכלי עם קרח

הרוצה לקרר משקה ע"י נתינתו בכלי עם קוביות קרח, ישם לכתחילה מעט מים בכלי לפני שנותן בו את הקרח ואז יהיה מותר לכתחילה כיון שהקרח מתבטל במים שבכלי.

(התקציר הובא מספרים ומקורות שונים, אך אין לפסוק ממנו הלכה למעשה ללא עיון במקורות)

מהפרי המוצק העומד למשקה, הדבר אסור, כך גם כאשר מרסק קרח קפוא כדי להוציא ממנו נוזלים עובר על איסור סוחט. אך לדעת ראשונים אחרים פעולה זו אסורה ודומה למלאכה משום שמוליד מים בשבת כיון שע"י ריסוק הקרח הוא מוליד ויוצר מים, ויש שכתבו שבפעולה זו המים אסורים משום נולד.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה